

KI-notat nr.: 36/2011 - Bakgrunn for vedtak

Søker/sak:	Berland kraft AS / Mjåvatn kraftverk		
Fylke/kommune:	Rogaland/Bjerkreim		
Ansvarlig:	Øystein Grundt	Sign.:	<i>Øystein Grundt</i>
Saksbehandler:	Kristine Naas	Sign.:	<i>Kristine Naas</i>
Dato:	20 OKT 2011		
Vår ref.:	NVE 200700010-24 ki/krn		
Sendes til:	Søker og alle som har uttalt seg til saken		

Middelthuns gate 29

Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Telefon: 22 95 95 95
Telefaks: 22 95 90 00
E-post: nve@nve.no
Internett: www.nve.no

Org. nr.:
NO 970 205 039 MVA
Bankkonto:
0827 10 14156

Søknad om tillatelse til Mjåvatn kraftverk i Bjerkreim kommune, Rogaland fylke

Innhold

Sammendrag	1
Søknad	3
Høring og distriktsbehandling	4
Søkers kommentar til høringsuttalelsene	15
Tilleggsopplysninger og kommentarer til disse	17
Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader	20
NVEs vurdering	25
NVEs konklusjon	34

Sammendrag

Berland Kraft as søker om å få konsesjon til å utnytte fallet mellom Mjåvatn og Ørsdalsvatn i Bjerkreimsvassdraget, Rogaland. De søker også om å regulere Mjåvatn med 2 m mellom kote 137 og 139. Kraftverket vil få en maksimal installert effekt på 0,432 MW og en årlig produksjon på inntil 1,76 GWh.

Bjerkreimsvassdraget er vernet etter Supplering av verneplan for vassdrag (St.prp. 75 (2003-2004)). Mjåvassbekken er ikke anadrom, og vassdragets status som nasjonalt laksevassdrag (St.prp. 32 (2006-2007)) blir ikke berørt.

Inntaket er planlagt på kote 138 i utløpet av Mjåvatn. Det planlegges å bygge en 20 m lang og 2 m høy gravitasjonsdam i betong. Vannveien er videre planlagt som rørgate i dagen, på vestsiden av Mjåvassbekken. Kraftstasjon er planlagt på kote 64, på vestsiden av Mjåvassbekkens utløp i Ørsdalsvatnet.

Bjerkreim kommune anbefaler at det gis konsesjon, og mener de avbøtende tiltakene som er beskrevet i søknaden er tilstrekkelige. Rogaland fylkeskommune tilrår konsesjon under forutsetning av at kulturminneinteressene ivaretas. Bjerkreim Jeger- og Fiskerforening mener det kan gis konsesjon dersom det tas hensyn til verdiene i og rundt vassdraget. Bjerkreim Bondelag og Bjerkreim Elveeigarlag DA er positive til at en konsesjon gis, og peker på de positive virkningene for lokalsamfunnet, gårdsbruk og næringslivet. Fylkesmannen og Naturvernforbundet mener reguleringsmagasin er et for stort teknisk inngrep i et verna vassdrag og anbefaler at søknaden avslås. Norges Jeger- og Fiskerforbund Rogaland og Stavanger Turistforening er skeptiske til en utbygging. Norsk ornitologisk forening uttaler at en rødlisteart hekker i området, og at edelløvsogsområdet bør undersøkes med tanke på hakkespetter. Flere av høringspartene mener verneverdiene blir berørt, ikke bare som følge av reguleringen, men at rørgate i dagen og vei vil forringe både kulturminner, friluftsliv og landskapsbildet, både lokalt og overordnet rundt innsjøen Ørsdalsvatnet.

NVE mener fordelene er knyttet til produksjon og lokal verdiskapning som igjen kan bidra til å opprettholde lokal bosetting og aktivitet. En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 1,26 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er vanlig for minikraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. I 2010 klarerte NVE om lag 0,9 TWh ny energi fra småkraftverk. De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. NVE mener at så lenge disse interessene ikke er av svært stor verdi eller dersom de kan avbøtes i tilstrekkelig grad gjennom vilkår, så kan det gis konsesjon til tiltaket. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

I Ot.prp. nr. 39 (1998-1999) fremgår det av merknadene til § 35 at det normalt ikke tillates nye damanlegg i et vernet vassdrag. Dette bekreftes videre i Olje- og energidepartementets merknader i klageavgjørelse av 13.06.2008 til søknad om bygging av Hegelstad kraftverk i Bjerkreimsvassdraget. Reguleringen av Mjåvatn er således i strid med dette. Søker har ikke kommet med alternativer til omsøkt hovedalternativ.

Området der rørgaten er planlagt vil gå i ur og vanskelig terreng og kan derfor ikke graves ned. Det går en gammel stølsvei langs rørgata som skal brukes til anleggstransport. Stølsveien brukes i dag som tursti ned til Ørsdalsvatn. Vannveien er planlagt på vestsiden av elva. Området her er i naturbase registrert som naturtypen *Norvendte kystberg og blokkmarker* – verdi B viktig. I nedre deler av tiltaksområdet går rørgata gjennom en edelløvskog med potensiale for rødlistearter.

Vassdraget er vernet på bakgrunn av meget store verdier innen fagtemaene kulturmiljø, landskap, friluftsliv og biologisk- og geologisk mangfold. Etter NVEs syn vil tiltaket påvirke de mer spesifikt omtalte verneverdiene i et område som innehar flere av de kvalitetene som er beskrevet i vernegrunnlaget ((St. prp. nr. 75 (2003-2004))).

I vernede vassdrag kan nye anlegg bare tillates hvis hensynet til verneverdiene i vassdraget ikke taler imot. Vassdragets verneverdier er bl.a. knyttet til meget store verdier for biologisk og geologisk mangfold, landskapsbilde, friluftsliv og kulturminner. Regulering og rørgate i dagen vil forringe flere av disse verdiene. Tillatelse til bygging av Mjåvatn kraftverk kan ikke gis, jf. vannressursloven § 35 første ledd, post 5 og 8.

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Berland Kraft as, datert 02.08.2006:

"Berland Kraft as ønsker å utnytte vannfallet i Mjåvatn i Bjerkreim kommune i Rogaland fylke, og søker herved om følgende tillatelser:

1. Etter vannressursloven §8, om tillatelse til:

- å bygge Mjåvatn minikraftverk hovedsakelig i samsvar med fremlagte planer
- å regulere Mjåvatn mellom Kote 137 og 139

2. Etter energiloven om tillatelse til:

- bygging og drift av Mjåvatn minikraftverk, med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer som beskrevet i søknaden.

Nødvendige opplysninger om tiltaket fremgår av vedlagt utredning. Vi ber om snarlig behandling av søknaden."

Hoveddata for prosjektet fremgår av tabellen under:

Mjåvatn minikraftverk, hoveddata		
TILSIG		Hovedalternativ
Nedbørfelt	km ²	6,64
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	14,7
Spesifikk avrenning	l/s/km ²	70
Middelvannføring	m ³ /s	0,46
Alminnelig lavvannføring	l/s	43
5-persentil sommer (1/5-30/9)	m ³ /s el. l/s	
5-persentil vinter (1/10-30/4)	m ³ /s el. l/s	
KRAFTVERK		
Inntak	moh.	135
Avløp	moh.	63
Lengde på berørt elvestrekning	m/km	
Brutto fallhøyde	m	72
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	
Slukeevne, maks	m ³ /s	0,93
Slukeevne, min	l/s	46
Tilløpsrør, diameter	m	0,55
Tunnel, tverrsnitt	m ²	
Tilløpsrør/tunnel, lengde	m	
Installert effekt, maks	kW	432
Bruktid	timer/år	4070
MAGASIN		
Magasinvolum	mill. m ³	0,4
HRV	moh.	139
LRV	moh.	137

PRODUKSJON

Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	1,26
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	0,50
Produksjon, årlig middel	GWh	1,76

ØKONOMI

Utbyggingskostnad	mill.kr	6,5
Utbyggingspris	kr/kWh	3,70

Mjåvatn minikraftverk, Elektriske anlegg

GENERATOR

Ytelse	MVA	0,58
Spennning	V	690

TRANSFORMATOR

Ytelse	MVA	0,58
Omsetning	V/kV	690/22

NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)

Lengde	m	2600
Nominell spenning	kV	22
Luftlinje el. jordkabel		

Høring og distriktsbehandling

NVE har mottatt følgende høringsuttalelser til søknaden:

Bjerkreim kommune har i kommunestyremøte den 29.04.2009 vedtatt følgende:

"1. Bjerkreim kommune anbefaler at NVE gir tillatelse til følgende kraftverk:

- a. Vaule mikrokraftverk*
- b. Tengesdal minikraftverk*
- c. Ørsdal småkraftverk*
- d. Malmei småkraftverk*
- e. Fossvatn minikraftverk*
- f. Mjåvatn minikraftverk*

2. Forholdet til kommuneplanen er omtalt i saksutredningen.

3. Bjerkreim kommune har ikke kjennskap til spesielle forhold ved noen av prosjektene som ikke er omtalt i søknadsdokumentene.

4. Bjerkreim kommune mener at de avbøtende tiltakene som søkerne selv har beskrevet i konsesjonssøknadene bør være tilstrekkelige, og ser ikke behov for ytterligere avbøtende tiltak.

5. I den grad det foreligger flere utbyggingsalternativer innenfor det enkelte kraftverket har Bjerkreim kommune ingen klare preferanser for enkeltalternativer."

Fra saksutredningen refereres følgende:

"Vurderinger

Saksbehandler er av den oppfatning at det er mulig å bygge små vannkraftverk i Bjerkreimsvassdraget, samtidig som man tar vare på de viktige verdiene i vassdraget. Etter det en kan bedømme ut fra tilgjengelige opplysninger vil alle de omsøkte tiltakene ha en overvekt av positive konsekvenser for lokalsamfunnet. Det vektlegges her spesielt den virkningen de omsøkte kraftstasjonene vil ha på økonomisk aktivitet i kommunen både i anleggsfasen og driftsfasen, samt den økte kraftproduksjonen av fornybar energi tiltakene medfører. Økt forsyningssikkerhet lokalt vil også være positivt. De seks tiltakene vil til sammen gi anslagsvis 27 GWh produksjon per år, noe som tilsvarer forbruket til 1300-1400 boliger. Ca 2/3 av dette kommer fra Ørsdalen småkraftverk. I Bjerkreim kommune er det ca 900 boliger.

En gjennomgang av de innsendte søknadene og konsekvensene av de omsøkte tiltakene viser at ulempene er små og i stor grad håndterbare ved at det settes i verk avbøtende tiltak. Kommunen har ikke kjennskap til spesielle lokale forhold som ikke er omtalt i søknadsdokumentene. I den grad det foreligger ulike utbyggingsalternativer for det enkelte kraftverk, har saksbehandler ingen klare preferanser for enkeltalternativer. Det anbefales derfor at formannskapet uttaler seg positivt til alle de innsendte søknadene.

Krav om reguleringsplaner.

De tiltakene som medfører bygging av demninger, rørgater, kraftstasjon, og som er plassert i LNF-område kan behandles som dispensasjon fra kommuneplanens arealdel dersom fylkesmannen og fylkeskommunen aksepterer dette. Kommunen kan imidlertid kreve reguleringsplan dersom dette anses som nødvendig for at alle interesser og hensyn skal bli ivarettatt.

Saksbehandler har vært i telefonisk kontakt med saksbehandler hos fylkesmannen, som opplyser på generelt grunnlag at det skal være meget små tiltak i LNF-områder for at fylkesmannen skal være villig til å saksbehandle tiltaket som en dispensasjonssak. Man må derfor være forberedt på at fylkesmannen krever at det utarbeides reguleringsplaner. Det er bedre at tiltakshaverne får denne informasjonen nå, og forholder seg til det, enn at det kommer som en overraskelse når dispensasjonssøknaden oversendes til fylkesmannen, slik plan- og bygningsloven krever.

Følgende av de omsøkte tiltakene gjelder områder der det er kulturminner som spesielt må tas hensyn til:

- *Vaule mikrokraftverk*
- *Ørsdal småkraftverk*
- *Mjåvatn minikraftverk*

For å sikre at disse områdene blir ivarettatt på en fullgod måte, anbefales det i alle fall at det stilles krav om utarbeidelse av reguleringsplaner for de opplistede kraftverkene, fra inntaksområdet til kraftstasjonen (ikke nedbørsområdet og ikke kraftlinjer ut av områdene). Anleggsveier må være med på reguleringsplanene.

Rådmannen tilrår at det kreves utarbeidet reguleringsplan for alle kraftverkene.

Økonomiske konsekvenser:

Bygging av disse kraftverkene vil ha en viss sysselsettingseffekt i anleggstiden. I driftstiden vil de generere inntekter for eierne som vil bli skattet lokalt.

Konsekvenser for barn og unge:

Ikke ved noen av de omsøkte kraftverkene er det påvist spesielle negative eller positive konsekvenser for barn og unge.

Beredskapsmessige konsekvenser:

Utbygging av disse kraftverkene er med på å styrke den lokale kraftproduksjonen. De ulike kraftverkene vil kunne produsere elektrisk kraft til å forsyne fra 30 (Vaule) til 900 (Ørsdal) husstander.

Rådmannen sitt forslag til vedtak:

1. Bjerkreim kommune anbefaler at NVE gir tillatelse til følgende kraftverk:
 - a. Vaule mikrokraftverk
 - b. Tengesdal minikraftverk
 - c. Ørsdal småkraftverk
 - d. Malmei småkraftverk
 - e. Fossvatn minikraftverk
 - f. Mjåvatn minikraftverk
2. Forholdet til kommuneplanen er omtalt i saksutredningen.
3. Bjerkreim kommune har ikke kjennskap til spesielle forhold ved noen av prosjektene som ikke er omtalt i søknadsdokumentene
4. Bjerkreim kommune mener at de avbøtende tiltakene som søkerne selv har beskrevet i konsesjonssøknadene bør være tilstrekkelige, og ser ikke behov for ytterligere avbøtende tiltak.
5. I den grad det foreligger flere utbyggingsalternativer innenfor det enkelte kraftverket har Bjerkreim kommune ingen klare preferanser for enkeltalternativer.
6. Bjerkreim kommune vil kreve at for de kraftverkene (kraftstasjon, rørgater, anleggsveier) som er i strid med kommuneplanens arealdel må det utarbeides og vedtas reguleringsplan med tilhørende dokumenter før utbyggingen kan starte. Utarbeidelsen av disse planene blir utbyggers ansvar.

20.04.2009 Formannskapet – Møtebehandling:

Marthon Skårland foreslo å ta ut pkt. 6.

Marthon Skårland sitt forslag ble vedtatt med 5 mot 2 stemmer.

Pkt. 1-5 ble deretter enstemmig vedtatt.”

Fylkesmannen i Rogaland uttaler i brev datert 04.09.2009:

”Bjerkreimsvassdraget er vernet mot kraftutbygging i 2005 som supplerer av Verneplan IV. Hovedregelen er at det ikke skal bygges kraftverk i vernede vassdrag. Et viktig kriterium ved vurderingen er hvorvidt naturlig vannføring eller tilnærmet normal vannføring opprettholdes. I disse sakene er tre av kraftverkene allerede i drift, og under hensyntaken til dette må aksepteres en større fraføring av vann enn i nye prosjekter. Ved vern av Bjerkreimsvassdraget ble vedtatt en

særbestemmelse som åpner for bygging av kraftverk på inntil 3 MW installert effekt, men likevel slik at de allmenne verneverdiene ikke svekkes nevneverdig. I Fylkesmannens tilråding er begge disse forhold vurdert.

Et annet forhold som denne saken illustrerer godt, er spørsmålet om hva som menes med et vernet vassdrag: Hvor mange mindre kraftverk kan en bygge før vassdraget ikke lenger kan ansees som vernet. Sum-effekter vil inntreffe på de fleste fagområder, bl.a. biologisk mangfold og landskapsvirkninger. Over tid vil summen av mange små inngrep/kraftverk kunne få utilsiktede og negative effekter i nedbørfeltet eller et geografisk område, virkninger som kan være i strid med verneformålet. Etter vår mening må det legges vekt på såkalte sum-effekter ved alle konsesjonssaker eller fritakssaker i verna vassdrag. Det gjelder også Bjerkreimsvassdraget.

[...]

Slukeevne/vannuttak: Tidligere var en slukeevne tilsvarende 15 % av middelvannføringen en "tommelfinger-regel" for maksimalt vannuttak i vernet vassdrag. Dette omfattet ikke bare kraftutbygginger, men vannuttak også til annet bruk. Denne grensen praktiseres ikke i dag men representerer likevel en antydning om akseptabelt vannuttak. I dag skal uttaket begrunnes i forhold til verneverdiene i det aktuelle vassdrag, noe som gjør at det i noen tilfeller ikke kan tas ut så mye som 15 %, mens det i andre tilfeller kan tas ut mer. Vannuttak på opptil noen 10-talls prosent er i enkelte tilfeller akseptert, da uttaket ble vurdert å ikke svekke verneverdiene i det aktuelle vassdrag. Det er ikke eksempler på at det er gitt konsesjon til kraftverk med slukeevne på >50 % (Kjell Carm, pers. medd).

Et vannuttak på 200 %, som er omsøkt i de fleste av disse prosjektene, er alt for høyt, og vil, selv med minstevannføring, medføre at det meste av vannet i bekkene fjernes på permanent basis.

Reguleringsmagasiner: Fylkesmannen er generelt skeptisk til reguleringsmagasiner i tilknytning til mindre kraftverk. Vi har registrert samme skepsis i NVE, jfr. vurderinger av magasinbehov i Tveiteåno i Suldal. Her gjorde NVE en grundig gjennomgang av behovene for magasin, bl.a. i forhold til mulighetene for dag/natt-kjøring og magasinering av flomvann (KTV-notat nr. 39/2003). Konklusjonen var at magasiner i slike småkraftverk bidrog lite til effektbalansen, og at det kun var behov for mindre magasiner av rene driftshensyn. Miljøkonsekvensene av større magasinetaableringer ble vurdert som større enn gevinsten. Resultatet var at NVE reduserte de omsøkte magasinivolumene i Tveiteåno betydelig.

I vernet vassdrag håndheves dette enda strengere, og etablering av reguleringsmagasiner vil i de fleste tilfellene ikke være forenlig med vernet.

Overføringer: Fylkesmannen mener generelt at overføringer vil representere et for stort teknisk inngrep til at det kan tillates i et vernet vassdrag. Normalt omfatter et slikt inngrep både sperredam og tunnel (evt. rør/kanal). En annen viktig innvending mot overføringer er at det fraførte vannet ikke tilbakeføres lenger nede i bekkestrengen.

I forbindelse med generelle konsesjonsplikt-vurderinger har NVE uttalt at flere forhold "normalt" fører til konsesjonsplikt, deriblant overføringer og reguleringer utover naturlige årsvariasjoner (NVE-veileder 1/98). På den tid (1998) var "konsesjonsplikt" i vernet vassdrag, synonymt med avslag. Fylkesmannen tolker dette slik at også NVE er restriktive med å godta overføringer og reguleringsmagasiner i vernet vassdrag.

Generell vurdering

Eventuelle inngrep i vernet vassdrag skal vurderes opp i mot formålet med vernet. Her er imidlertid planlagte tekniske inngrep i mange tilfeller så omfattende at en detaljert vurdering opp i mot vernet ikke er nødvendig. Eksempelvis vil bortregulering av alt vann i et vassdrag (med unntak av minstevannføringen) være i strid med vassdragsvern generelt. Så høy utnyttelsesgrad er vanlig i vassdrag som ikke er vernet, så tillates den typen inngrep i vernet vassdrag, så har begrepet "vern" ikke lenger noen praktisk betydning. Med unntak av Ørsdal, har omsøkt hovedalternativ i alle de andre prosjektene en planlagt slukeevne på 200 %, og tar således sikte på å benytte det meste av avløpet. Fylkesmannen mener at ingen av disse prosjektene kan gis konsesjon med en slukeevne i denne størrelsesorden.

Fylkesmannen mener også at nye reguleringsmagasiner og overføringer er såpass klart i strid med vassdragsvern generelt at det ikke er nødvendig med noen konkret begrunnelse opp i mot verneformålet i det aktuelle vassdrag.

De omsøkte prosjektene kan deles inn i to grupper:

Nye prosjekter

Malmei

Vaule

Mjåvatn

Modernisering av eksisterende kraftverk:

Fossvatn

Tengesdal

Ørsdal

Alle de tre sistnevnte prosjektene omfatter elve- og bekkestrekninger som allerede er utbygget. Felles for dem er at det ikke er noen krav til minstevannføring, noe som gjør at de utbygde strekningene periodevis kan gå tørre. I tillegg er eksisterende kraftanlegg nedslitt, umoderne og visuelt lite tiltalende. Fylkesmannen mener i utgangspunktet at disse eksisterende kraftverkene ikke kan vurderes like strengt som nye utbygginger.

Selv om vannføringen gjennomsnittlig vil være større med dagens reguleringsregime, er tørreleggingene som i dag periodevis inntreffer, svært uheldige. Ved ny regulering blir vannføringen i elva gjennomsnittlig lavere enn i dag, men tørrelegging unngås.

Fylkesmannen vurderer absolutt tørrelegging som mer skadelig enn en permanent redusert vannføring, og kan derfor godta en større utnyttelsesgrad i slike tilfeller enn ved nye utbygginger. Samtidig mener Fylkesmannen at det er betydelige fordeler med å få gamle "papirløse" reguleringsinngrep i ordnede former. Ut fra disse avveiningene har Fylkesmannen kommet til at det kan aksepteres slukeevner på inntil 60 % i de omsøkte prosjektene som har eksisterende reguleringer.

Også NVE har åpnet for at det kan foretas moderniseringer, og til en viss grad også utvidelser, av eksisterende utbygginger i vassdrag som seinere er vernet (NVE-veileder 1/98).

Virkninger av utbyggingen:

[...]

Mjåvatn (ny utbygging): Også i dette prosjektet forutsettes en slukeevne på 200 % (hovedalternativet), som gjør at det meste av vannet i bekken fjernes på permanent basis.

Det er planlagt reguleringsmagasin med 2 m regulering i Mjåvatn. I utløpet av Mjåvatn skal det bygges en gravitasjonsdam i betong med lengde 20m og høyde 2m. Slike reguleringsinngrep vurderes å være utenfor hva som kan aksepteres i vernet vassdrag. Det må påregnes noe redusert fiskeproduksjon som følge av tap av næringsdyr pga reguleringshøyden.

[...]

Konklusjon

[...]

Mjåvatn: Fylkesmannen mener at det ikke bør gis konsesjon. I tillegg til at slukeevnen er for stor, representerer prosjektet også andre negative effekter knyttet til betydelige tekniske inngrep. Særlig fremheves reguleringsmagasin (2m), dam (20m), åpen rørgate og kraftlinje i luftspenn."

Rogaland fylkeskommune v/fylkesutvalget behandlet søknaden den 12.05.2009. Fylkesrådmannen kom med følgende uttalelse i brev datert 19.05.2009:

"Fylkesutvalget i Rogaland behandlet søknadene 12.05.2009 og fattet følgende vedtak:

Rogaland fylkeskommune tilrår at det gis konsesjon for bygging av [...] Mjåvatn minikraftverk.

Rogaland fylkeskommune forutsetter at kulturminneinteressene ivaretas i samsvar med bestemmelsene i Kulturminneloven, jfr. saksforelegget."

Fra saksutredningen refereres følgende:

"Fylkesrådmannens vurderinger

Fylkesrådmannen legger til grunn at det er et nasjonalt mål å utnytte energiresursene i små vassdrag/små prosjekt i større vassdrag dersom de miljømessige ulempene ikke er for store – og at prosjektene har en klar, positiv virkning for lokalsamfunnet.

Fordi Bjerkreimsvassdraget er et vernet vassdrag, er vurderingen av forholdet til de miljømessige ulempene viktigere enn for andre vassdrag. Bjerkreimsvassdraget har meget store verdier knyttet til biologisk og geologisk mangfold, landskapsbilde, friluftsliv og kulturmiljø.

I tillegg til status som vernet vassdrag, er Bjerkreimsvassdraget også et nasjonalt laksevassdrag. Dette er et beskyttelsesregime som er innført for å sikre at det ikke gjennomføres nye tiltak som kan være til skade for laksen. Vassdraget er kalket siden 1996 og er blitt Rogalands beste og en av landets viktigste lakseelver.

[...]

Mjåvatn kraftverk tar utgangspunkt i Mjåvatnet der deler av nedbørfeltet allerede er utnyttet til energiproduksjon i Fossvatn kraftverk som ligger lokalisert i den nordøstre enden av Mjåvatnet. Prosjektet innebærer relativt omfattende inngrep i verdifull og sårbar natur. Selve Mjåvatnet søkes regulert med 2 meter og det skal bygges en 2 meter høy og 20 meter lang betongdam ved utløpet. Fra utløpet av Mjåvatn og ned til kraftstasjon ved Ørsdalsvatnet vil både rørgate i dagen (760 meter lang), kraftlinje i luftspenn og vei (selv om den bare skal være kjørbær for lette terrengkjøretøy) representere store landskapsinngrep, både lokalt, men også i forhold til det overordnede landskapsrommet rundt Ørsdalsvatnet. Dette vil videre virke negativt inn både på friluftsliv og kulturminner. Etter fylkesrådmannens vurdering vil realisering av dette tiltaket være i strid med intensjonen bak vern av Bjerkreimsvassdraget. I tillegg skal det bemerkes at Mjåvatn har relativt høy utbyggingskostnad (3,63 kr/kWh). Av de 6 omsøkte prosjektene har kun Malmei høyere kostnad. Man får således lite energi (1,76 GWh) til en relativt høy kostnad.

Når det gjelder kulturminner, er det registrert automatisk freda kulturminner i form av bopetningsspor fra steinalder og en kullgrop fra jernalder innenfor tiltaksområdet. Steinalderboplassen ble imidlertid avfredet av Rogaland fylkeskommune ved en nærmere undersøkelse i 2005. Kullgropen ble registrert i forbindelse med en befaring i området i 2006. Med utgangspunkt i de befaringene som er gjort, anser Rogaland fylkeskommune at undersøkelsesplikten i henhold til Kulturminneloven § 9 er oppfylt for tiltaket.

I planområdet er det også registrert en gammel ferdselsveg. Denne er forholdsvis tydelig i terrenget gjennom Skåredalen og ned til Ørsdalsvatnet. Alderen på veien er ikke kjent. Veien er nevnt av flere kilder som del av den gamle veien som gikk østover fra Kartavoll i Time til Virak i Sirdal. Tiltakene i Skåredalen kommer ikke i direkte konflikt med veien, men inngrepene her vil være visuelt skjemmende på veien og landskapet rundt.

Med utgangspunkt i Bjerkreimsvassdragets status som vernet vassdrag tilsier en samlet vurdering av inngrep/konflikter i forhold til innvunnet energiproduksjon/kostnader at de negative sidene ved prosjektet er klart større enn de positive. Fylkesrådmannen vil derfor frarå at det gis konsesjon for bygging av Mjåvatn minikraftverk."

Statens vegvesen region vest uttaler i brev datert 27.04.2009:

"Statens vegvesen har vurdert søknadene om bygging av kraftverk ut fra atkomstforholdene fra offentlig veg samt plassering av kraftstasjonen i forhold til fylkesveg og riksveg.

Vi har følgende merknader:

[...]

Mjåvatn kraftstasjon:

Søknaden innebærer etablering av nytt minikraftverk med kraftstasjon plassert ved Ørsdalsvatnet. Kraftverket vil få atkomst fra kommunal veg som munner ut i rv. 503.

Vi antar at omsøkt utbygging ikke vil øke trafikken i kryssområdet i nevneverdig grad. Vi har derfor ingen merknader til utbyggingen."

Dalane energi uttaler i brev datert 27.04.2009:

"Mjåvatn [...] minikraftverk kan knyttes til Dalane energis nett. Dalane energi vil dog gjøre oppmerksom på at prisene som tidligere er forespeilet utbygger ikke er gyldige lengre. Det har vært en prisøkning på komponenter som har vært betydelig de siste årene

Felles for alle prosjektene er at Dalane energi, på grunn av mengden småkraftverk som er varslet, er nødt til å stille strenge krav til utstyret som installeres i nettet jamfør Sintef rapport TR_A6343.01. Det forutsettes at utbyggere retter seg etter disse kravene slik at leveringskvaliteten i nettet fortsatt blir ivaretatt."

Norsk Ornitologisk Forening, avdeling Rogaland uttaler i brev journalført hos NVE 30.04.2009:

"Det hekker rødlisteart i området. Arten står oppført på rødlista av 2006 som NT (Nær trua). Denne vil være utsatt for forstyrrelse i forbindelse med utbygging og økt trafikk som følge av bedre veier i området.

Området med edelløvskog er særdeles spennende med tanke på hakkespetter og bør undersøkes bedre."

NJFF-Rogaland uttaler i brev datert 01.09.2009:

"Innledende kommentarer:

NVE er godt kjent med at over 70 % av Rogalands verdifulle vassdragsnatur allerede er utbygd. I tillegg er det kun 0,54 % igjen av hva som er definert som villmarksområder igjen i Rogaland. Inngrepsfrie naturområder (INON) har også blitt betydelig redusert i de siste tiårene. Dette viser at rogalandsnaturen er under sterkt press. Vi er derfor opptatt av å sikre at det vises en restriktiv holdning til ytterligere nedbygging. Spesielt viktig er det å se saker i sammenheng slik at vassdragene og naturområdene ikke blir nedbygd "bit for bit".

Rent generelt er NJFF-Rogaland svært skeptisk til at det åpnes for kraftutbygging i vernede vassdrag for det vil på sikt uthule vernet. I Rogaland er det nå gitt flere tillatelser til mikro- og minikraftverk i vernede vassdrag og det er ofte vanskelig å se den samlede virkningen av slik utbygging før det er for sent selv om hvert enkelt tiltak ofte i seg selv kan gi begrensede negative virkninger.

NJFF-Rogaland var sterkt involvert og brukte store ressurser på å sikre at Bjerkreimsvassdraget ble varig vernet i 2005. Det er stor faglig enighet om at vassdraget er svært verneverdig og representerer et sentralt naturelement ikke bare i Rogaland, men har betydelige kvaliteter også av nasjonal verdi.

Det at Bjerkreimsvassdraget som det eneste vassdraget i verneplanen ble åpnet for kraftutbygging med kraftverk med effekt opp til 3 MW var et resultat av en politisk hestehandel som det ikke foreligger noen faglig begrunnelse for. Selv med denne åpningen så påpekte Stortinget tydelig hvilke føringer som skulle legges til grunn når en vurderte slik utbygging; nemlig at "verneverdiene som ligger til grunn for vernevedtaket ikke skal berøres".

Inngrep i Bjerkreimsvassdraget må sees i forhold til at vassdraget er varig vernet vassdrag. Bjerkreimsvassdraget har betydelige verdier knyttet til kulturmiljø, biologisk og geologisk mangfold, friluftsliv og landskapsbildet.

I tillegg til å være varig vernet vassdrag, er også Bjerkreimsvassdraget et nasjonalt laksevassdrag. Dette er verne- og forvaltningsbestemmelser som er innført for å sikre at det ikke gjennomføres nye tiltak som kan være til skade for laksen. Siden 1996 er vassdraget kalket og er siden blitt Rogalands beste og en av landets viktigste lakseelver.

Vi er glad for at NVE selv signaliserer at en er opptatt av å se slike saker i sammenheng gjennom en koordinert behandling av de sakene som nå ligger inne som søknader. Dette legger grunnlaget for en mer helhetlig samlet vektning av konflikter/inngrep av alle tiltak kontra den energiproduksjon som prosjektene vil kunne gi.

Generelle kommentarer knyttet til prosjektene:

Slukeevne:

Vi registrerer at det for en rekke av disse søknadene så søker en om slukeevne som langt overstiger det som tidligere har vært vanlig å gi konsesjon til. Vi er sterkt negative til at det gis konsesjon for slike slukeevner i tråd med det også Fylkesmannen i Rogaland har påpekt. Slike slukeevner vil i praksis turrlegge disse elvene-/bekkene på nær sagt permanent basis.

Reguleringsmagasiner:

I tillegg mener vi det ikke bør gis noen tillatelser til å etablere reguleringsmagasiner i tilknytning til disse kraftverkene i vernede vassdrag.

Begge disse elementene mener vi bryter med forutsetningene for vernet da det berører helt sentrale elementer av verneverdiene i vassdrag.

Det er søkt om konsesjon for seks prosjekter

<i>Vaule mini-kraftverk</i>	<i>0,24 MW</i>	<i>0,6 GWh</i>
<i>Tengesdal mini-kraftverk*</i>	<i>0,55 MW</i>	<i>2,0 GWh</i>
<i>Ørsdal små-kraftverk*</i>	<i>3,0 MW</i>	<i>17,0 GWh</i>
<i>Malmei små-kraftverk</i>	<i>1,2 MW</i>	<i>3,9 GWh</i>
<i>Fossvatn mini-kraftverk*</i>	<i>0,4 MW</i>	<i>1,5 GWh</i>
<i>Mjåvatn mini-kraftverk</i>	<i>0,43 MW</i>	<i>1,76 GWh</i>

*Navnene med * betyr utvidelse/opprusting av eldre kraftstasjoner. 4 av de aktuelle tiltakene er omtalt som minikraftverk (installert effekt mellom 0,1 – 1,0 MW), mens de 2 som ligger ved Malmei og Ørsdalen betegnes som småkraftverk (dvs. installert effekt mellom 1,0 – 10 MW)*

Tre av prosjektene er utvidelse/opprustinger av eksisterende utbygginger (Ørsdal, Fossvatn og Tengesdal). For alle tre prosjekt vil det bli etablert minstevannføring, noe som ikke ligger inne i dagens tillatelser.

Generelt er vi mer pragmatisk til opprusting av eksisterende kraftverk dersom dette ikke betyr betydelige utvidelser enn vi er til å tillate nye kraftverk og tiltak i uberørte områder.

Når det gjelder nye kraftverk er vi mer skeptisk da dette vil lett kunne skape presedens og dermed åpne for en vell av nye søknader som i sum på sikt nettopp vil ødelegge de verneverdier som Stortinget forutsatte skulle ivaretas gjennom vernet. Vi ser konturene av dette gjennom den rimelig ukritiske behandlingen som Bjerkreim kommune har gjennomført av prosjektene som er omsøkt hvor det ser ut til at omkvedet er å bygge ut så mye som mulig så raskt som mulig. Det betyr at NVE må vise større grad av kvalitet i vurderingsevnen når en gjennomgår disse prosjektene.

Kommentarer til de enkelte prosjektene:

[...]

MJÅVATN MINI-KRAFTVERK

Størst negativ effekt er knyttet til redusert vannføring, bortfall av et ca 1 km² stort inngrepsfritt område, kulturminner og landskapsmessige inngrep, særlig knyttet til rørgate, vei og kraftilinje.

Mjåvatn kraftverk tar utgangspunkt i Mjåvatnet der deler av nedbørfeltet allerede er utnyttet til energiproduksjon i Fossvatn kraftverk som ligger lokalisert i den nordøstre enden av Mjåvatnet. Prosjektet innebærer relativt omfattende inngrep i verdifull og sårbar natur. Selve Mjåvatnet søkes regulert med 2 meter og det skal bygges en 2 meter høy og 20 meter lang betongdam ved utløpet. Fra utløpet av Mjåvatn og ned til kraftstasjon ved Ørsdalsvatnet vil både rørgate i dagen (760 meter lang), kraftilinje i luftspenn og vei – en vei som skal være fremkommelig for lette terrengkjøretøy representere store landskapsinngrep, både lokalt, men også i forhold til det overordnede landskapet rundt innsjøen – Ørsdalsvatnet. Vi mener bygging av dette kraftverket vil redusere kvaliteten på friluftsliv og kulturminner. Vi vil også påpeke at Mjåvatn kraftverk har en rimelig stor/dyr utbyggingskostnad (3,63 kr/kWh). Av de 6 omtalte tiltakene er det bare Malmei som er dyrere. Samfunnet får dermed lite energi. (1,76 GWh) til en relativt stor kostnad når det gjelder inngrep.

I planområdet er det også registrert en gammel ferdselsveg. Veien er deler av strekning svært synlig i dalføret fra Ørsdalen og opp gjennom Skåredalen. Basert på flere kilder er det grunn til å tro at denne veien er fra vikingtiden. Inngrepene ved Ørsdalsvatnet og i Skåredalen vil skape en stor og skjemmende stygg synlighet i forhold til det uberørte landskapet i Skåredalen/Ørsvatnet og ikke minst virke ødeleggende i forhold til den gamle ferdselsveien.

Konsesjon for bygging av Mjåvatn mini-kraftverk er dermed ikke i tråd med vernevedtaket og følgelig er vi skeptisk til denne utbyggingen."

Stavanger Turistforening uttaler i brev datert 01.09.2009:

"Bjerkreimsvassdraget ble varig vernet mot vannkraftutbygging av Stortinget i 2005 og Stavanger Turistforening (STF) var blant mange som engasjerte seg sterkt for å få det vernet. Samtidig er Bjerkreimsvassdraget det eneste vernete vassdrag i landet der det er gitt åpning for utbygging av kraftverk med effekt opptil 3 MW. I forbindelse med vernevedtaket understreket av NVE at: "Det er en forutsetning at verneverdiene som ligger til grunn for vernevedtakene ikke skal berøres."

STF mener det er riktig å opprettholde en meget restriktiv holdning til vannkraftutbygging i vernede vassdrag, og dette gjelder også i Bjerkreimsvassdraget.

De fleste av omsøkte vannkraftverkene er små og hvis man ser isolert på hvert kraftverk, er naturinngrepene også begrenset. STF mener imidlertid at det ikke er forenlig med en rekke vannkraftutbygginger i et vernet vassdrag. Det vurderes som sannsynlig at tillatelse til flere av de omsøkte vannkraftverkene vil utløse mange nye søknader, noe som samlet vil kunne redusere verneverdiene betydelig. STF er også bekymret for en eventuell "smitteeffekt" til andre vernede vassdrag.

Felles for de fleste søknadene:

- *Vann fjernes fra elve- og bekkeleiene*
- *Inngrepsfrie områder reduseres*
- *Regulerte vann blir usikre deler av vinteren*
- *Nye veitraseer*
- *Vernet av Bjerkheimsvassdraget hules ut og blir meningsløst*

[...]

Mjåvatn mini-kraftverk

STF er skeptisk til denne kraftutbyggingen og mener at naturinngrepene er for store i forhold til kraftutbytte. Den planlagte utbyggingen vil medføre bortfall av drøye 1 km² inngrepsfritt område, ny vei ned mot Ørsdalsvatnet gjennom rik edelløvskog sammen med en betydelig reduksjon i vannføringen."

Naturvernforbundet i Rogaland uttaler i brev datert 01.09.2009:

"Det vises til 3 søknader fra Riise Environmental Consultants og 3 fra Småkraftkonsult AS om tillatelse til å bygge kraftverk i Bjerkreimsvassdraget i Bjerkreim kommune.

Naturvernforbundet i Rogaland har dessverre ikke hatt kapasitet til å vurdere søknadene, men vil viser til høringsuttalelse avgitt av Stavanger Turistforening og støtter foreningens generelle holdning.

Vi er i utgangspunktet sterkt skeptisk til kraftutbygging i Bjerkreimsvassdraget og andre vernede vassdrag i Rogaland. Vi registrerer at det er gitt tillatelse til mini- og mikrokraftverk i flere av fylkets vernede vassdrag. Selv om hvert enkelt inngrep i vassstrengen kan være lite, blir utbyggingene ofte kombinert med veibygging og andre tekniske inngrep som medfører betydelige inngrep i vassdragsnaturen.

Rogaland har utbygd over 70 prosent av vassdragene, og om lag 12 % er varig vernet mot kraftutbygging. Presset mot den gjenværende utbyggbare vannkrafta er svært stor. Vi ber derfor NVE om å innta en svært restriktiv holdning mht utbygging i verna vassdrag. Det er viktig at NVE ser søknadene i Bjerkreimsvassdraget i en helhetlig sammenheng og at det blant annet legges vekt på å ivareta behovet for referanseområder, altså vassdrag uten inngrep.

Naturvernforbundet mener på dette grunnlag at søknadene om kraftutbygging i Bjerkreimsvassdraget bør avslås.”

Bjerkreim Jeger og Fiskerforening uttaler i brev datert 29.05.2009:

”Vedrørende små kraftverk i Bjerkreim

- Vaule mikrokraftverk*
- Tengesdal minikraftverk*
- Ørsdal småkraftverk*
- Malmei småkraftverk*
- Fossvatn minikraftverk*
- Mjåvatn minikraftverk*

Bjerkreim jeger og fiskerforening (BJFF) er positivt innstilt til utbyggingen av overstående kraftverk dersom man tar hensyn til de viktige verdiene i og rundt vassdraget.

BJFF ser det som viktig at det til enhver tid opprettholdes en forsvarlig minstevannsføring på samtlige tiltak. Dette sett både i forhold til de nærliggende områdene og Bjerkreimsvassdraget samlet sett. BJFF preferanse i den grad det foreligger flere utbyggingsalternativer er derfor det alternativet som gir en høyest mulig minstevannsføring.

BJFF mener at det er positivt at søker så langt det er mulig oppfører terskler, kraftstasjon på en slik måte at de ikke skiller seg ut i omgivelsene. Når det gjelder rørgater og kraftlinjer bør dette legges under bakken.”

Bjerkreim Bondelag uttaler i brev datert 29.05.2009:

”Bjerkreim Bondelag stiller seg positiv til utbygging av alle de 6 planlagte kraftverk.

Generelt for alle prosjektene er at skadevirkninger på natur og miljø blir forholdsvis små. Avbøtende tiltak ser ut til å være både forsvarlige og tilstrekkelige for å ivareta natur og miljø hensyn.

To av de omsøkte kraftverkene er dessuten å anse som en høyst nødvendig opprustning av eksisterende nedslitte verk. Noe som fører til en bedre utnyttelse av ressuser som allerede er i bruk. Faktisk virker det som om disse to opprustningene med de foreslåtte avbøtende tiltak, vil gi et pluss for natur og miljø, sett i forhold til dagens situasjon.

En begrenset og skånsom utbygging slik som disse 6 planlagte prosjektene er, vil være svært positivt for grunneiere og lokalmiljø.

Utbyggingene vil også ha en stor næringsmessig betydning for de involverte gårdsbrukene. Dette er med på å sikre at en også i fremtiden kan opprettholde en aktiv drift av disse brukene, noe som igjen medfører at jordbrukslandskapet fortsatt vil bli brukt og skjøtet.

Nedlagte gardsbruk, med påfølgende gjengroing og forfall av inn og utmark, er uten sammenlikning den største trusselen vi har når det kommer til å kunne bevare "verneverdiene" i et veldrevet jordbruksbygd som Bjerkreim."

Bjerkreim elveeigarlag BA uttaler i brev datert 30.04.2009:

"Etter å ha studert prosjektene, og vurdert skadevirkninger mot skadebegrensende tiltak, vil Bjerkreim elveeigarlag Ba anbefale at alle 6 søkere innvilges konsesjon.

Det er betryggende å se at disse planlagte prosjektene ikke vil medføre noe negativt som vil true verken laks eller annen fisk i vassdraget.

Skadebegrensende tiltak ser også ut til å ivareta natur og miljø kvaliteter i tilfredsstillende grad.

De fleste av Bjerkreim elveeigarlag BA sine medlemmer er naturlig nok engasjert innen landbruksnæringen og ser av den grunn på næringen som en helhet.

Næringsmessig har slike utbygginger som det her er tale om, en stor betydning for landbruket, og for kommunen som helhet.

Verneverdien i tilknytning til Bjerkreims vassdraget, er i all hovedsak et resultat av, og uløselig knyttet til landbruket. Derfor er det viktig å gi landbruket levelige kår. Dersom gardsbruk blir lagt ned, følger gjengroing av kultur landskapet, som igjen resulterer i at landskapsbildet blir helt forandret.

Dette kan gi dårligere leveforhold for fisken, og i tillegg vil opplevelsesverdien og fremkommeligheten for fiskerne bli redusert."

Søkers kommentar til høringsuttalelsene

Søker har i brev/e-post av 20.11.2009 kommentert de innkomne høringsuttalelsene slik:

"Kommentarer på Mjåvatn kraftstasjon etter høringsuttalelse.

FYLKESMANNEN;

- *Slukeevne, registrerer at fylkesmannen's Miljøvernavdeling har øket fra 15% som tidligere "tommelfinger regel" til 60% i Vassdraget, dette i seg selv er positivt for oss som utbyggere, vil anta at NVE også ser den økonomiske biten i hver enkelt sak, hvorfor det er søkt om den mengde som det er søkt om.*
- *Reguleringsmagasin, Fylkesmannen generelt skeptisk, håper det vil bli vurdert ut fra beliggenhet, topografi og fremkommelighet ved vurdering av inngrepene som blir foretatt. Det er som oppgitt søknad vært demning her før ved benyttelse av vannet til sagbruk. Det er med beklagelse at det ikke er oppgitt at tanken er å "plastre" betongdemningen med naturstein slik at denne vil gå inn i eksisterende terreng.*
- *Åpen rørgate våre tanker er at den blir ført frem mellom kraftverk og inntak uten annet inngrep i naturen en klamring til eks. fjell/steiner – se skisse.*

- *Når det gjelder kraftlinje i luftspenn, er ikke dette hva vi opplyste på møte 17.6. med Fylkesmannen, her oppga vi at vi ønsket å føre denne langs rørgaten på en eller annen måte nettopp for å unngå luftspenn, eller ser vi for oss å føre denne i vannet frem til Fossvannet kraftverk.*

ROGALAND FYLKESKOMMUNE;

- *Tilrår at det gis konsesjon, forutsetter at kulturminneinteresser ivaretas.*

STAVANGER TURISTFORENING;

- *Positiv til denne utbygging*

BJERKREIM JEGER OG FISKEFORENING;

- *Positive, påpeker minstevannsføring som blir bedre enn i dag.*

BJERKREIM BONDELAG;

- *Positive, viktig for jordbruksnæringen.*

DALANE ENERGI;

- *Positive, med visse krav ved tilknytning*

BJERKREIM ELVEEIGARLAG BA;

- *Stiller seg positive.*

NATURVERNFORBUNDET I ROGALAND;

- *Foreslår å avslå, samtidig som de skriver at de ikke har hatt kapasitet til å vurdere søknadene..de sier vel kun den generelle holdningen til utvikling i distriktene.*

NORGES JEGER OG FISKEFORBUND;

- *Slukeevne – kommentert*
- *Tror ikke vi vil redusere kvaliteten i område tvert imot vil en utbygging fremme område på en enklere måte i form av fremkommelighet for allmennheten. Vi vil selvfølgelig så langt som mulig bevare eksisterende landskap uten for store inngrep*

NORSK ORNITOLOGISK FORENING;

- *Bør vurderes nøyer, tror ikke disse (rødlistede artene) bli forstyrret uten i utbygningsfasen, da mye av elven i dag går i ur. Edelløvskog, denne vil bli minimalt berørt i utbygging. (her må uansett anlegges skogsvei inn i område for uttak av tømmer).*

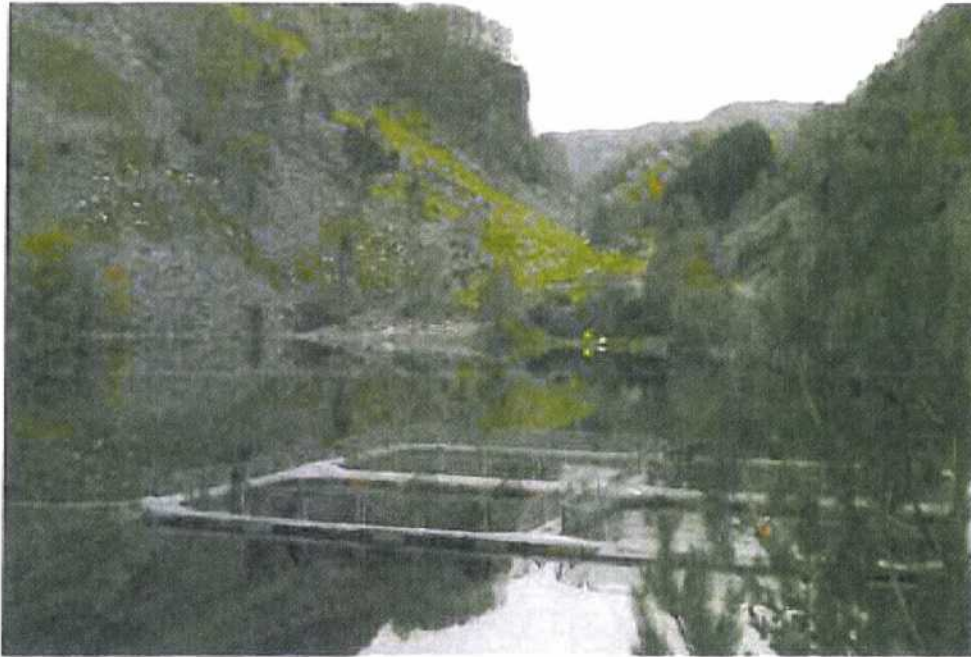
Vår intensjon er å produsere kraft samtidig som vi ønsker minst mulig inngrep i eksisterende terreng, ser at det er en del alternativ som kan benyttes.

Rune Gåsland”

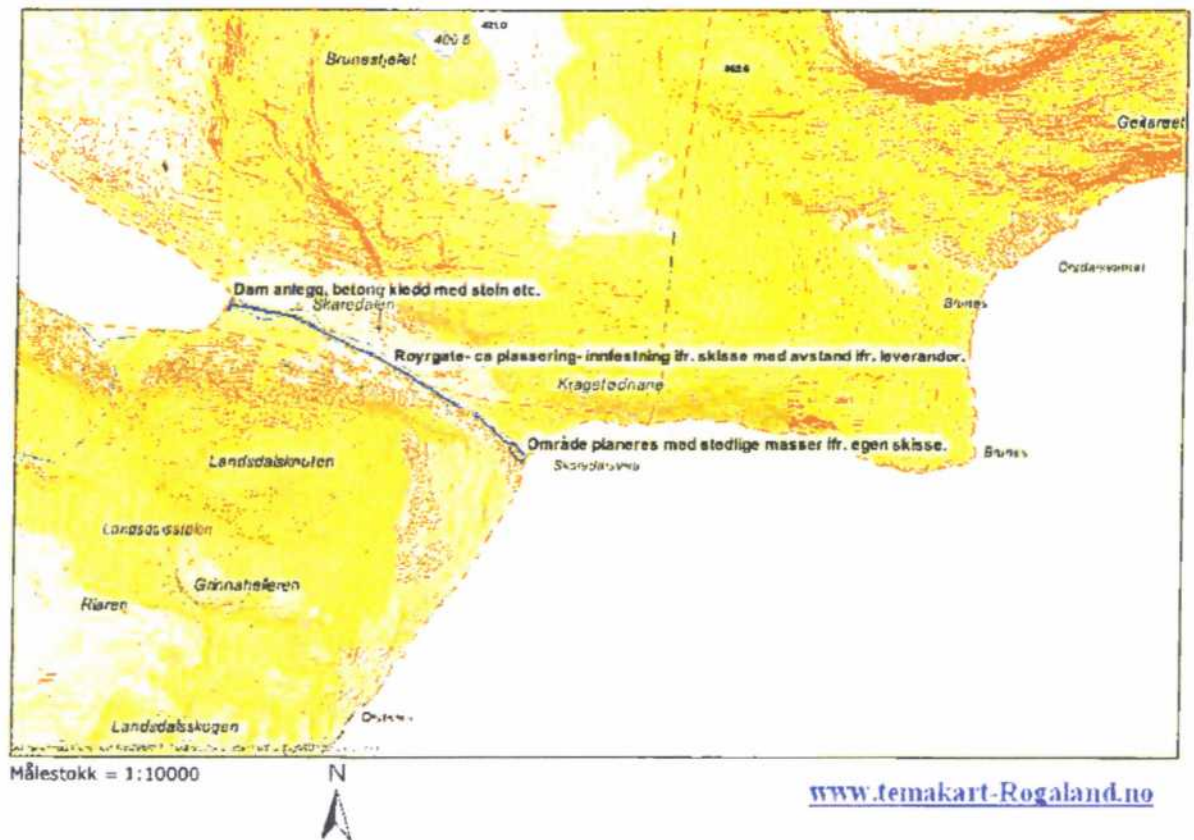
Tilleggsopplysninger og kommentarer til disse

Søker har samtidig med kommentar til høringsuttalelsene kommet med følgende tilleggsopplysninger og bilder med forklaringer, i et dokument som gir tilleggsinformasjon om tre av prosjektene; Fosstveit, Malmei og Mjåvatn kraftverk. Deler av dette er referert her:

"Viser til befaringsen den 8.10.09 med NVE og Fylkesmannen hvor det ønsket utfyllende opplysninger om dam, rørgate og plass for kraftstasjonsbygning v/Ørsdalsvatnet.

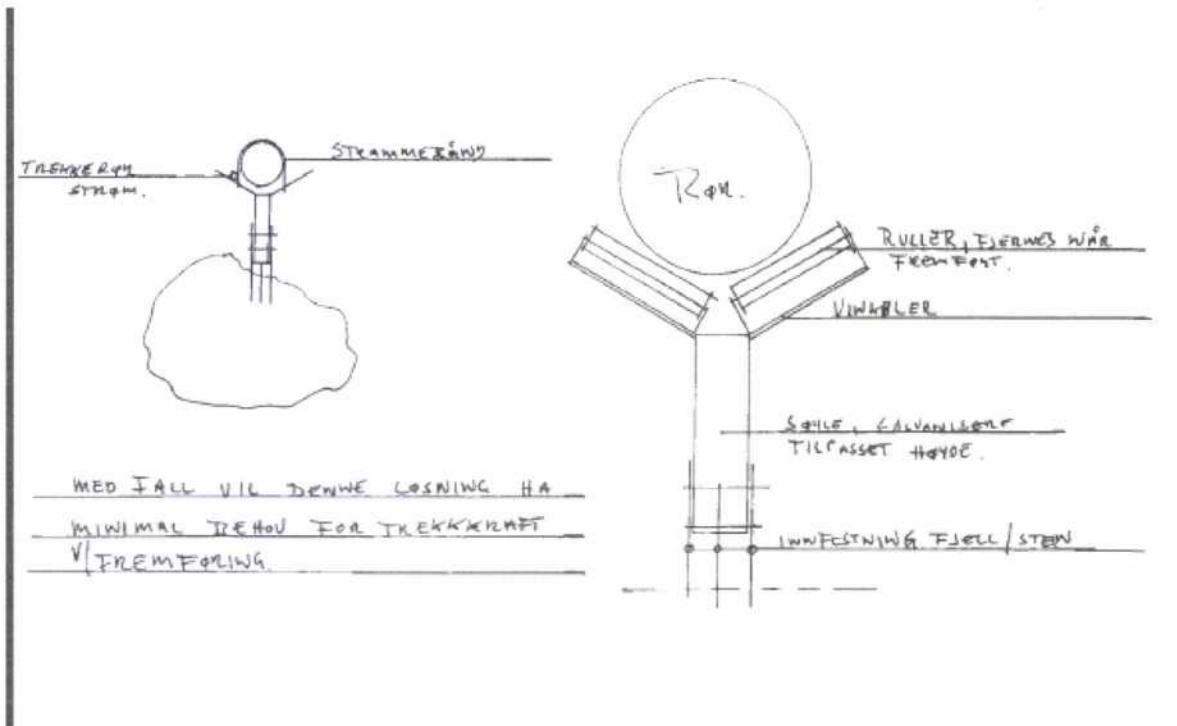
Vi har nå foretatt befaringsen og vil her prøve å beskrive de tiltak som vi tenker i saken. Her kommer en oversikt over dam, rør trase og kraftstasjon.

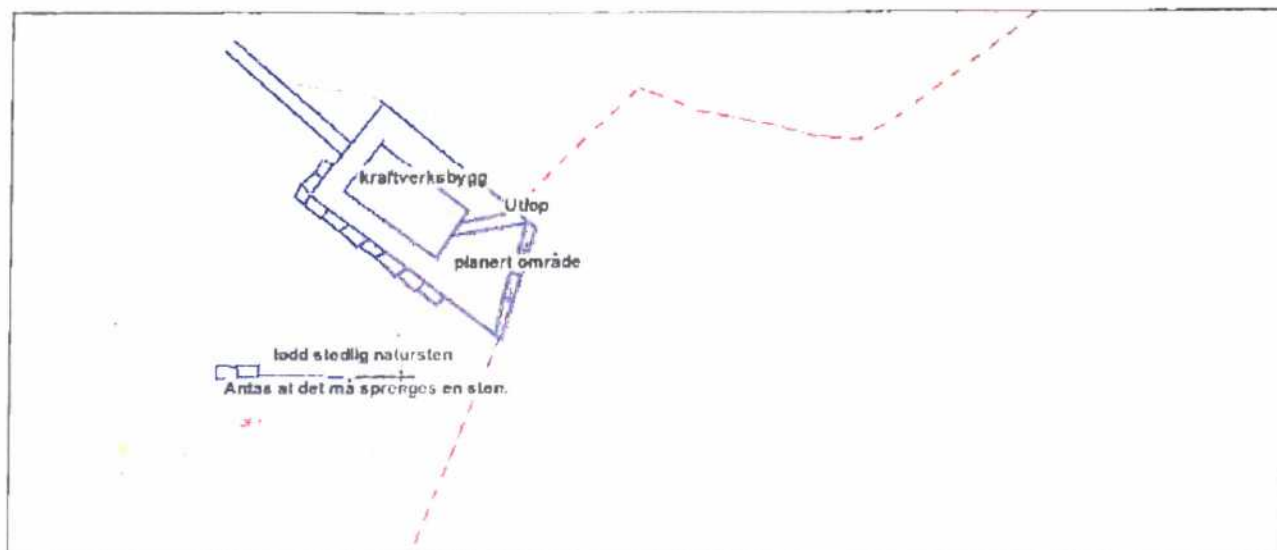
Skisse over utførelse dam.

Mulig løsning for fremføring av rør trase uten maskinarbeide i trase, skisseforslag.

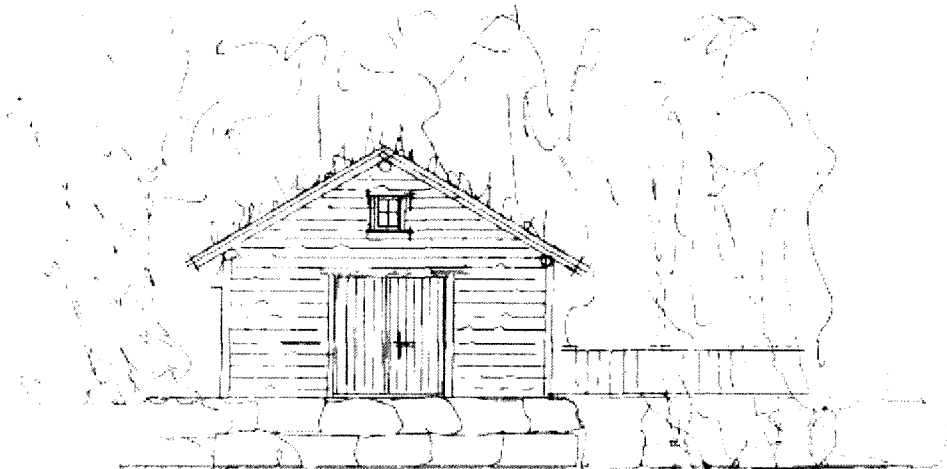

Under er skissert område som planeres til kraftstasjonsbygning.

Ut fra skisse ser det ut som vi må sprengne en stein og resten kan benyttes til å lå – planere med. For fremføring av gravemaskin vil vi anta at vi må ha inn en 8 tonns maskin, denne kan enten tas med MK Ørdsdølør eller så har lokal entreprenør flåte til frakte maskiner opp til 20 tonn.”

Plass og anlegg ved Ørsdalsvatnet skisser over tenkt utseende mot Ørsdalsvatnet.

Inspirert av gammel "høyløe".

”

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader

Om søker

Tiltakshaver er Berland Kraft as. Selskapet vil bli stiftet og eid av Torleif Gåsland, Rune Gåsland og Tor Olav Gåsland. Fallrettighetene eies av Torleif Gåsland. Berland Kraft as vil leie rettighetene.

Om søknaden

Berland Kraft as søker etter vannressursloven § 8 om tillatelse til å bygge Mjåvatn minikraftverk med tilhørende anlegg, samt å regulere Mjåvatn mellom kote 137 og kote 139. Videre søkes det om tillatelse etter energiloven om å bygge og drifte Mjåvatn minikraftverk med tilhørende koblingsanlegg og kabler.

Utbyggingen av Mjåvatn minikraftverk krever konsesjon etter vannressursloven § 8. Konsesjon kan bare gis hvis fordelene med tiltaket overstiger skader og ulemper for allmenne og private interesser som blir berørt i vassdraget eller nedbørfeltet, jf. § 25.

Beskrivelse av området

Det omsøkte tiltaket ligger i Bjerkreimsvassdraget (027.z). Bjerkreimsvassdraget strekker seg fra Suldalsheiene til kysten av Sørvestlandet og omfatter store deler av Høg-Jæren, Dalane og deler av Ryfylke. Utløpet er Tengsfjorden rett nord for Egersund.

Tiltaksområdet ligger i Bjerkreim kommune i Rogaland, ca. 6 km øst for kommunesenteret Vikeså. Kraftverket vil utnytte fallet mellom Mjåvatn og Ørsdalsvatn. Det er også planlagt en regulering av Mjåvatn.

Området domineres av harde og sure bergarter, har en sørøstlig eksposisjon, og ligger nede i et relativt trangt landskapsrom. Det er lite våtmark og myr i området. Området er plassert i overgangen mellom sørboreal og mellomboreal vegetasjonssone og klart oseanisk vegetasjonsseksjon. Årsnedbøren ligger normalt på 2000-2500 mm.

I naturbase er det på sørvestsida av Mjåvatn, og vestsida av berørt elvestrekning, registrert naturtypen *Norvendte kystberg og blokkmark* – verdi B – viktig. Videre er en større andel av tiltaksområdet nedstrøms Mjåvatn omsluttet av naturtypen *rik edelløvsog* - verdi B – viktig. Det er funnet innslag av den sjeldne skorpelavarten *Thelotrema lepadinum* på flere gamle lindetrær. De mest velutviklede delene av edelløvsogogen innenfor prosjektområdet er lokalisert nord for elva. Vegetasjonstyper i de øvre delene opp mot inntaksområdet kan karakteriseres som typene grasdominert fattigskog til blåbærskog.

Feltsjiktet er stedvis dårlig utviklet på grunn av begrensede lysforhold, men i de mer lysrike partiene dominerer gras og urter. Store deler av liene på sørsiden av elva preges av rasmak med spredt vegetering i form av yngre bjørk og furu.

Fra Mjåvatn og et par hundre meter nedstrøms renner elva relativt sakte, og kjennetegnes av en åpen, men stein- og blokkrik utforming. Elva forsvinner så inn under ei ur som dekker store deler av vannstrengen ned mot Ørsdalsvatnet. Ca 200 meter oppstrøms Ørsdalsvatnet, dukker elva fram i dagen igjen, og renner relativt stritt det siste stykket ned mot kraftstasjonsområdet i et elveleie preget av blokk og grovere løsmasser. Elva har ingen større konsentrerte fallstrekninger.

Mjåvatn er en mindre langstrakt innsjø med et areal på ca 200 daa. Ved innsjøens langsider skjærer fjellsidene bratt ned, mens terrenget ved både innløp og utløp er av mer åpnere karakter. Innsjøen er en typisk næringsfattig innsjø med svært begrensede forekomster av vannvegetasjon. Det er ørret i innsjøen.

Området er i mindre grad kulturpåvirket. En gammel sti/kjerrevei er lokalisert på nordsiden av elva, og det er rester etter et sagbruk/båtbyggeri like nord for elvas utløp i Ørsdalsvatn. Det er merder for fiskeoppdrett i Mjåvatn. Fossvatn kraftverk utnytter fallet mellom Fossvatn og Mjåvatn, oppstrøms omsøkt tiltak.

Teknisk plan

Reguleringsmagasin

Mjåvatn planlegges regulert med 2 m med HRV på kote 139 og LRV på kote 137. Magasinvolumet blir ca. 385 000 m³. Arealet på Mjåvatn er ca. 0,2 km². I følge miljørapporten vedlagt søknaden vil planlagt regulering av Mjåvatn føre til ca. 150 cm endring i forhold til naturlig vannstandsvariasjon. Reguleringen vil sette begrensede områder under vann.

Inntak

Inntaket er planlagt på kote 138 i utløpet av Mjåvatn. En gammel dam erstattes med ny gravitasjonsdam i betong, høyde 2 m og lengde ca. 20 m. En inntakskum bygges i forbindelse med denne. Inntaket blir utstyrt med bjelkestengsel, inntaksrør og stengeanordning, og blir konstruert for å kunne slippe forbi minstevannføring. Inntak og dam blendes med naturstein.

Rørgate

Rørgaten vil få en lengde på ca 760 m og rørdiameter på 550 mm. Rørgata er planlagt lagt i dagen. Det vil benyttes strekkfast, duktilt støpejern. Rørgata vil gå over ur det meste av traseen, og er derfor planlagt i dagen. De siste 100 meterne vil den passere mer skogbevokst område (rik edelløvskog).

Kraftstasjon

Kraftstasjonen er planlagt på kote 64, vest for Mjåvassbekkens utløp. Det må sprenges og planeres tomt for kraftstasjonen. Kraftstasjonsbygningen vil få et areal på ca. 60m².

Elektriske anlegg

Kraftstasjonen vil få installert en peltonturbin med maks effekt på 432 kW. Generatoren får en ytelse på 0,58 MVA og en spenning på 0,69 kV. Transformatoren vil ha en ytelse på 0,58 MVA med omsetning på 0,69kV/22kV.

Tilknytningspunkt for 22kV linje er ved Berland gård. Tilkobling vil skje via jordkabel i eksisterende skogsvei fra Berland og frem til driftsvanninntaket i utløpet av Mjåvatn. Kabelen anlegges som luftstrekk. Lengde på jordkabel og luftstrekk er til sammen 2,6 km.

Veier

Det er planlagt å forlenge eksisterende skogsvei med ca. 150 m, for transport under byggingen av dam og driftsvanninntak. Anleggsmaskiner og materialer for kraftverksbyggingen vil bli fraktet på lekter over Ørdsalsvatn. Det er videre planlagt planering av eksisterende tursti for å kunne benytte lettere terrengkjøretøy av typen ATV/firehjuls motorsykkel.

Massetak og deponi

Det vil i følge søknaden ikke være behov for spesielle massetak eller deponier. Nødvendig masse for planering av kraftstasjonstomt tas i samme område.

Hydrologiske virkninger

Mjåvatn minikraftverk vil utnytte et nedbørfelt på totalt 6,64 km². Feltet har dominerende høst-/vinterflommer forårsaket av kraftig nedbør. Lavvannføringer inntreffer som regel på sommeren. Nedbørfeltet har en effektiv sjøprosent på 5,5 og en snaufjellandel på 52 %.

Det eksisterer ingen måling av vannføring fra Mjåvatn og vannføringen er derfor estimert ut fra NVEs avrenningskart i perioden 1961-1990 og sammenligninger med målestasjoner i området.

Middelvannføringen er beregnet til 0,46 m³/s og alminnelig lavvannføring er beregnet til 43 l/s.

Søker legger opp til slipp av minstevannføring tilsvarende alminnelig lavvannføring (43 l/s).

Kraftstasjonen er planlagt med største og minste slukeevne på hhv. 0,93 m³/s (ca. 200 % av middelvannføringen) og 46 l/s (ca. 10 % av middelvannføringen).

Produksjon og kostnader

Søker har beregnet gjennomsnittlig kraftproduksjon i Mjåvatn kraftverk til ca. 1,76 GWh fordelt på 1,26 GWh vinterproduksjon og 0,50 GWh sommerproduksjon. Byggekostnadene er estimert til 6,5 mill. kr. Dette gir en utbyggingspris på 3,70 kr/kWh.

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Det vil likevel være søkers ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten i prosjektet.

Arealbruk og eiendomsforhold

Det vil bli sprengt/planert ut tomt for kraftstasjonen i Skoredalsvika ved Ørsdalsvatn. Selve kraftstasjonsbygget blir ca 60 m². Det er planlagt å planere eksisterende vei/sti langs rørgata, samt bruke eksisterende skogsvei. Eksisterende skogsvei er planlagt forlenget med ca. 150 m til inntaket. Rørgata blir i dagen.

Det har blitt inngått nødvendige avtaler med grunn- og fallrettighetshaver, Torleif Gåsland.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Tiltaksområdet er i kommuneplanens arealdel definert som et landbruks-, natur- og friluftsområde (LNF). Det må derfor tas kontakt med kommunen for å avklare arealbruken i forhold til kommuneplanens arealdel ved en eventuell konsesjon.

Samlet plan (SP)

Mjåvatn minikraftverk omfattes ikke av Samlet plan (SP) da installert effekt er under 10 MW. Prosjektet er heller ikke i konflikt med andre SP-prosjekter.

Verneplan for vassdrag

Tiltaket ligger i Bjerkreimsvassdraget. Vassdraget ble vernet i 2005 ved Supplering av verneplan for vassdrag (St.prp.nr. 75 (2003-2004)). Vedtaket innebærer i utgangspunktet at hele vassdragets nedbørfelt er vernet mot kraftutbygging. Det ble imidlertid samtidig åpnet for bygging av kraftverk inntil 1 MW i alle vernede vassdrag. I Bjerkreim ble det åpnet for å bygge kraftverk opp mot 3 MW. En forutsetning for at det skal gis konsesjon er at verneverdiene ikke svekkes, jf. vannressursloven § 35, post 5.

I begrunnelsen for vern av Bjerkreimsvassdraget legges det vekt på vassdragets store verdier knyttet til biologisk og geologisk mangfold, landskapsbilde, friluftsliv og kulturmiljø. I tillegg til de store verneverdiene vektlegges helheten i vassdraget.

Inngrepsfrie områder (INON)

En utbygging vil medføre et bortfall på drøye 1 km² inngrepsfritt område sone 2 (1-3 km fra tyngre tekniske inngrep). Sone 1 og villmarkspregete områder vil ikke berøres.

Nasjonale laksevassdrag

Bjerkreimselva har høy produksjon av laksefisk og betydelig potensial for økt produksjon. Bjerkreimsvassdraget har status som nasjonalt laksevassdrag (St.prp. nr. 32 2006-2007). I Stortingsproposisjonen er beskyttelsesregimet for nasjonale laksevassdrag og laksefjorder beskrevet og det heter i tabell 6.1 følgende:

"Vassdragsregulering

Tiltaket kan ikke gjennomføres når det fører til endring av naturlig vannføring, vanntemperatur, vannkvalitet eller vandringsforhold på lakseførende strekning som er av nevneverdig negativ betydning for laksen."

Det heter videre at *"Retningslinjene i tabell 6.1 skal gjelde for selve vannstrengen og for de deler av nedbørfeltet der de aktuelle tiltakene kan ha innvirkning på laksebestanden."*

Mjåvassbekken er ikke anadrom og omsøkt tiltak vil ikke berøre Bjerkreimsvassdragets status som nasjonalt laksevassdrag.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 08.10.2009 sammen med representanter for søkeren og Fylkesmannen. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Bjerkreim kommune anbefaler at NVE gir tillatelse til Mjåvatn kraftverk og mener de avbøtende tiltakene som er beskrevet i søknaden er tilstrekkelige.

Fylkesmannen i Rogaland mener det ikke bør gis konsesjon på bakgrunn av det store tekniske inngrepet og at den omsøkte slukeevnen er for stor. I den forbindelse fremheves regulering, åpen rørgate og kraftlinje i luftspenn.

Rogaland fylkeskommune v /fylkesutvalget tilrår at det gis konsesjon for bygging av Mjåvatn minikraftverk under forutsetning av at kulturminneinteressene ivaretas i samsvar med bestemmelsene i Kulturminneloven.

Statens vegvesen region vest har ingen merknader til utbyggingen.

Dalane energi bekrefter at Mjåvatn minikraftverk kan knyttes til Dalane energis nett med en noe høyere kostnad enn forespeilet.

Norsk Ornitologisk Forening, avdeling Rogaland uttaler at en rødlisteart (NT – nær truet) hekker i området, og at edelløvsogsområdet bør undersøkes med tanke på hakkespetter.

Norges Jeger- og Fiskerforbund Rogaland (NJFF) mener konsesjon ikke er i tråd med vernevedtaket og er skeptisk til utbyggingen. De uttaler at inngrepet er omfattende i sårbar natur og fremhever at tiltaket griper inn i landskap, friluftsliv og kulturminner, samt at inngrepet er betydelig i forhold til energiutbyttet.

Stavanger Turistforening (STF) mener det er viktig å opprettholde en meget restriktiv holdning til vannkraftutbygging i vernede vassdrag. STF er skeptisk til utbyggingen av Mjåvatn kraftverk, og mener naturinngrepene er for store i forhold til kraftutbytte. De fremhever bortfall av INON sone 2, vei gjennom rik edelløvskog og reduksjon i vannføringen.

Naturvernforbundet i Rogaland mener søknadene om kraftutbygging i Bjerkreimsvassdraget bør avslås. De påpeker at 70 % av vassdragene i Rogaland er utbygd, og ber om en helhetlig vurdering av søknadene i vassdraget.

Bjerkreim Jeger og Fiskerforening er positivt innstilt til utbyggingen dersom man tar hensyn til de viktige verdiene i og rundt vassdraget. De mener det er positivt at søker så langt det er mulig oppfører terskler og kraftstasjon i tråd med omgivelsene. Rørgater og kraftlinjer bør legges under bakken.

Bjerkreim Bondelag stiller seg positivt til utbyggingen da skadevirkningene vil være små, avbøtende tiltak vil være tilstrekkelige og utbyggingens næringsmessige betydning.

Bjerkreim elveeigarlag BA anbefaler at det gis konsesjon da prosjektene ikke vil true laks og annen fisk. Videre anser de skadebegrensende tiltak som tilfredsstillende og den næringsmessige betydningen som stor.

Tiltakets virkninger - Fordeler og skader/ulempes

Nedenfor har vi gitt en oversikt over hva NVE anser som de viktigste fordelene og skadene/ulempene ved den planlagte utbyggingen:

Fordeler

- Prosjektet vil i følge søknaden gi ca. 1,76 GWh i ny årlig kraftproduksjon.
- Kraftverket vil gi inntekter til Berland Kraft as som eies av lokale eiere.
- Prosjektet vil kunne bidra til opprettholdelse av lokal bosetning.

Ulemper

- En utbygging vil medføre redusert vannføring i bekken mellom Mjåvatn og Ørdsalsvatn.
- En regulering av Mjåvatn vil være et stort teknisk inngrep i et verna vassdrag.
- Omsøkt slukeevne vil føre til at vassdraget mister den naturlige hydrologiske variasjonen.
- Tiltaksområdet innehar verdier knyttet til friluftsliv, kulturmiljø, landskap og naturmangfold, som er spesifikt omtalte verneverdier i Bjerkreimsvassdraget. Samtlige blir berørt i større eller mindre grad av omsøkt tiltak.

NVEs vurdering

Det er søkt om konsesjon for bygging av Mjåvatn kraftverk i Bjerkreim kommune i Rogaland. Tiltaket er et nytt kraftverk med installert effekt på 0,432 MW. Det er søkt om regulering av Mjåvatn mellom kote 137 og 139.

Fylkesmannen i Rogaland og Naturvernforbundet i Rogaland anbefaler at søknaden avslås. Norges Jeger- og Fiskerforbund Rogaland og Stavanger Turistforening er skeptiske til en utbygging. Bjerkreim kommune, Rogaland fylkeskommune og Bjerkreim Jeger og Fiskerforening anbefaler at det gis konsesjon på visse forutsetninger. Bjerkreim Bondelag og Bjerkreim elveeigarlag BA anbefaler at det gis konsesjon.

Det kan gis tillatelse til bygging av kraftverk med installert effekt opp til 1 MW i vernede vassdrag. For Bjerkreimsvassdraget er denne satt til 3 MW. En forutsetning for dette er at de verdiene som lå til grunn for vernet ikke blir nevneverdig berørt, jf. vannressursloven § 35, post 5 og 8. NVE må derfor vurdere forholdet til verneverdier spesielt. Dersom tiltaket ikke er direkte i strid med verneformålet,

skal det så foretas en avveining mellom fordeler og ulemper ved tiltaket, jf vannressursloven § 25. Dersom fordelene ved tiltaket anses som større enn ulempen for allmenne og private interesser, kan det gis konsesjon, jf vannressursloven § 8.

Vassdragets status som vernet vassdrag

Bjerkreimsvassdraget ble i 2005 vernet etter St.prp. nr. 75 (2003-2004), Supplering av verneplan for vassdrag. I proposisjonen legges det vekt på vassdragets meget store verdier knyttet til biologisk og geologisk mangfold, landskapsbilde, friluftsliv, kulturmiljø og vassdragets verdi som type- og delvis referansevassdrag. Videre er helheten i vassdraget, i tillegg til de store verneverdiene, vektlagt. Vassdraget er ikke uberørt av kraftutbygging, men en relativt stor andel av nedbørfeltet ligger mer enn 1 km fra inngrep.

Norges Jeger- og Fiskeforbund Rogaland frykter at konsesjon til nye kraftverk i denne omgang vil skape presedens og dermed vil åpne for flere utbygginger. De uttaler at bortfall av inngrepsfritt område, høy slukeevne, regulering og overføring er relativt store inngrep i et vernet vassdrag og er derfor skeptisk til utbyggingen.

Stavanger Turistforening og Naturvernforbundet i Rogaland mener at NVE bør ha en restriktiv holdning til utbygging i verna vassdrag. Stavanger Turistforening uttaler at de er *"bekymret for en eventuell "smitteeffekt" til andre vernede vassdrag."* Naturvernforbundet i Rogaland mener man bør ta vare på områder uten inngrep som referanseområder, og at dette må vektlegges når en ser flere søknader i vassdraget i en helhetlig sammenheng. Sumvirkninger blir omtalt i et eget delkapittel.

På bakgrunn av Stortingets vedtak og ovennevnte forarbeider mener NVE at nye kraftverk i vernede vassdrag som hovedregel ikke skal bygges der en utbygging vil svekke verneverdiene. Det må imidlertid foretas en konkret vurdering i hvert enkelt tilfelle, der det legges vesentlig vekt på verneverdiene. For vernede vassdrag er vektlegging av endringer i vannføringsregimet og naturinngrep viktige momenter i grunnlaget for å vurdere virkningene som et tiltak vil ha på verneverdiene.

NVE har merket seg at Bjerkreimsvassdraget har fått en særstilling når det gjelder etablering av kraftverk i vernede vassdrag ved at det er tillatt installert effekt opp til 3 MW. NVE anser derfor at etablering av mindre kraftverk i små sidegreiner til hovedvassdraget kan aksepteres så lenge det ikke går på bekostning av de mer spesifikt omtalte verneverdiene. Overføring av vassdrag som berører lengre elvestrekninger, og ikke minst også hovedløpene vil imidlertid etter vårt syn i større grad reelt sett påvirke helheten i vassdraget da de naturlige prosessene i mindre grad får utvikle seg upåvirket.

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Nedbørfeltet har en total størrelse på 6,64 km². Middelvannføringen er beregnet til 0,46 m³/s og alminnelig lavvannføring til 43 l/s.

Det er søkt om å regulere Mjåvatn med 2 meter med LRV på kote 139 og HRV på kote 137. Det vil i følge biologisk mangfold rapporten føre til en ca 150 cm endring i forhold til naturlig egenregulering. En regulering kan gjøre isen ved inntaket usikker.

Det er søkt om en slukeevne på 0,93 m³/s. Det vil si ca. 200 % av middelvannføringen. Søker har foreslått slipp av minstevannføring på 43 l/s forbi inntaksdammen til kraftverket. I et middels år vil kraftverket måtte stoppe på grunn av for lavt tilsig i 56 dager, mens det blir overløp ved inntaket i 41 dager. For dette året vil utbyggingsstrekningen altså preges av minstevannføring eller lavt tilsig i 341 dager.

Fylkesmannen og Norges Jeger- og Fiskeforbund Rogaland mener reguleringsmagasiner ikke er forenlig med vassdragsvernet, og at en slukeevne som omsøkt ikke kan godtas i et verna vassdrag. Fylkesmannen viser til tidligere "tommelfinger-regel" på maksimalt 15 % av middelvannføringen i verna vassdrag. De mener at når det gjelder prosjektene der aktuell elvestrekning allerede er berørt av kraftutbygging, kan en gi konsesjon til en slukeevne opp mot 60 % av middelvannføringen, mens Norges Jeger- og Fiskeforbund mener denne grensen bør være 50 %.

NVE mener at tørrlegging av verna vassdrag ikke er forenlig med vassdragsvernet. En forutsetning for å få konsesjon vil normalt være at vassdraget også etter utbygging har en variert og romslig vannføring. Det vil innebære at slukeevnen til kraftverket og minstevannføring på den aktuelle strekningen må dimensjoneres i forhold til et slikt krav. Selv om det er stor variasjon vassdrag i mellom, bør slukeevnen til kraftverket vanligvis være en del mindre enn middelvannføringen på utbyggingsstrekningen. Hva som er akseptabelt må vurderes i hvert enkelt tilfelle. Når det gjelder Fylkesmannens henvisning til tidligere "15 % -regel" så stammer denne tilbake til den tiden da det kun var aktuelt med fritak fra konsesjonsplikt etter vassdragsloven/vannressursloven, for å få bygget kraftverk. Kunnskapsgrunnlaget ved slike konsesjonspliktavurderingssaker var langt mindre enn ved en søknadsbehandling etter vannressursloven og en hadde en generell restriktiv linje ut fra en risikovurdering. I og med at det nå foreligger konsesjonssøknad med fagrapport og høringsuttalelser gir dette et bedre grunnlag for å vurdere både akseptabel slukeevne og nivå på minstevannføring, og ev. om denne skal variere mellom sommer og vinter.

I Ot. prp. nr. 39 (1998-1999), om vannressursloven, fremgår det av merknadene til § 35 at det normalt ikke tillates nye damanlegg i et vernet vassdrag, jf. også Olje- og energidepartementets merknader i klageavgjørelse av 13.06.2008 til søknad om bygging av Hegelstad kraftverk i Bjerkreimsvassdraget. Regulering av Mjåvatn er således i strid med dette. Det er ikke beskrevet alternative utbyggingsløsninger i søknaden der regulering utelates.

Naturens mangfold

Rødlistearter

I følge rapport for biologisk mangfold ble det ikke funnet rødlistearter i forbindelse med feltundersøkelser. Det største potensialet blir av konsulenten ansett å være i tilknytning til de rikere deler av edelløvkogen. I Supplering av verneplan for vassdrag (St. prp. 75 (2003-2004)) fremheves at flere rødlistede fuglearter, og da særlig rovfugl overvintrer/hekker i feltet. I høringsrunden uttalte Norsk Ornitologisk Forening, avdeling Rogaland at en rødlisteart (Rødlista 2006) hekker i området. Vi antar at det er hønsehauk de mener, jf. uttalelsen og registreringer i forbindelse med søknaden om Fossvatn kraftverk. Det er ikke gjort registreringer av hønsehauk innenfor influensområdet, verken i forbindelse med utarbeidelsen av biologisk mangfold rapporten eller i artskart.

Akvatisk miljø

Det er ørret i Mjåvatn. Reguleringen anses å ville medføre en viss reduksjon i produksjonen av vannlevende organismer. Følgene for fiskebestandene av denne reduksjonen anses i miljørapporten å være begrensede.

Det er også egnede gyteområder for ørret i elva. Utløpet av Mjåvatn er sperret med finmasket garn for å hindre rømming fra oppdrettsanlegget. NVE mener at gyteområdene bør ivaretas så langt det er mulig selv om de i dag er utilgjengelig for fisk. Dersom oppdrettsvirksomheten opphører kan disse områdene igjen bli tilgjengelige. Det er vandringshinder få meter oppstrøms Ørdsalsvatn, så tiltaket

berører ikke anadrom strekning. Mjåvatn utgjør en såpass liten del av nedbørsfeltet til Ørsdalsvatn at en regulering av Mjåvatn ikke vil påvirke forholdene til laksen lenger ned i vassdraget. Etter NVEs syn vil reguleringen derfor ikke komme i konflikt med vassdragets status som nasjonalt laksevassdrag.

Terrestrisk miljø

I følge biologisk mangfold rapporten vil grønnspekk (viltvekt 2) berøres i en eventuell anleggsfase. Rørgata passerer gjennom naturtypen *Nordvendte kystberg og blokkmark* (verdi B) på nesten hele strekningen (registrert i naturbase 29.04.2008), og *Rik edelløvsskog* (verdi B) i nedre deler av tiltaksområdet. Norsk ornitologisk forening uttaler at edelløvs skogen bør undersøkes nærmere med tanke på hakkespetter.

Naturbase viser at nedre deler av tiltaksområdet er yngleområde for spurvefugler (23.0 Dyrskog). Søk i artskart gir treff på registreringer gjort av Norsk ornitologisk forening i 2009: nøtteskrike, granmeis, bokfink, fuglekonge, måltrost.

Tiltaket vil i stor grad berøre to naturtyper med verdi B. Rørgata vil ligge over naturtypen *Nordvendte kystberg og blokkmark*. Etter NVEs syn vil det være vanskelig å gjennomføre tiltaket uten å berøre denne. Videre vil rør i dagen gjennom *Rik edelløvs skog* føre til forstyrrelse for arter i edelløvs skogen.

Geologisk mangfold

Et av temaene som vurderes ved verdisetting i vernede vassdrag er geologisk mangfold. Geologisk mangfold er en del av målbeskrivelsen i Naturmangfoldloven og det økosystembaserte klassifikasjonssystemet Naturtyper i Norge (NiN).

Med tradisjonell geomorfologisk variasjon menes for eksempel vifter, deltaer, sakteflytende elv med meanderdannelse, forgreinete elveløp, elvesletter, gjel, karst, terrasser, morene, raviner, osv.

Alle disse formelementene er deler av det geologiske mangfoldet. Sammen utgjør de en helhet som vil variere etter hvor i landet vi er. I en konsesjonsbehandling er det viktig å ivareta mangfoldet i både stor og liten skala. Det vil si i stor skala å ivareta

- det overordnede løpsmønsteret som i praksis er vassdragets funksjon i landskapet
- formelementer (tradisjonell geomorfologisk variasjon)
- vann og elveløpet

Bjerkreimsvassdraget har store variasjoner og fra St.prp.nr. 75 (2003-2004) refereres: ”*Småkuppert anorthositlands kap ligger i sør, men berggrunnen ellers består hovedsakelig av gneis. I øst dominerer høyfjell med dypt innskårede fjordsjøer, mens terrenget i vest er lavere og mer avrundet. Avsetninger knyttet til isens tilbaketrekning etter istiden er instruktive og beskriver utviklingshistorien langs vassdraget. Senere fluvial erosjon i avsetninger har vært betydelig. Det geologiske mangfoldet viser stor diversitet i forhold til både historisk utvikling og lokale landskapselementer.*” I dalsidene virker en rekke prosesser som har pedagogisk verdi. Dagens vassdrag følger dessuten et stabilt løpsmønster som er utviklet over lang tid. Det geologiske mangfoldet viser med andre ord stor diversitet i forhold til både historisk utvikling og lokale landskapselementer.

NVEs vurdering av tiltaket opp mot de aktuelle paragrafene i naturmangfoldloven

Kunnskapsgrunnlaget § 8

Det følger av § 8 første ledd i naturmangfoldloven at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig skal bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet. Naturmangfoldloven § 8 er en konkretisering av og et supplement til forvaltningslovens alminnelige krav om at en sak skal være så godt opplyst som mulig før vedtak treffes.

Vedlagt søknaden om bygging av Mjåvatn kraftverk er det en utredning om konsekvenser på det biologisk mangfoldet i tiltaksområdet. Rapporten er utarbeidet av Karttjenester as og følger NVE veilder nr 1/2004 – ”Dokumentasjon av biologisk mangfold ved bygging av små kraftverk”.

Rapporten baserer seg på eksisterende kunnskap og egen befarings.

Av eksisterende kunnskap legges til grunn naturtypekartleggingen i regi av Bjerkreim kommune og relevante databaser på nett. Fylkesmannen i Rogaland har også blitt kontaktet. Videre har det under utarbeidelse av rapporten blitt lagt til grunn sammenstillingen av verdivurderingen av Bjerkreimsvassdraget som ble foretatt i forbindelse med vassdragsvernet.

Høringsrunden skal fange opp ev. mangler ved rapporten. Det har ikke vært kommentarer knyttet til kvaliteten på rapporten i høringsrunden. Norsk ornitologisk forening kom med opplysning om at en rødlisteart hekker i området, og at denne kan bli forstyrret i hekketida, samt at edelløvslogen bør undersøkes med tanke på hakkespetter.

NVE har gjort nye søk i naturbase og artskart 23.03.2011. Funn i miljørapporten er også holdt opp mot oppdatert Norsk rødliste for arter (2010).

NVE mener på bakgrunn av dette at konsekvenser for naturmangfoldet i denne saken er godt nok opplyst til å fatte vedtak.

Føre-var-prinsippet § 9

Bestemmelsen skal sees i sammenheng med vurderingen av kunnskapsgrunnlaget, som er omtalt over. For at bestemmelsen skal komme til anvendelse er det en forutsetning at det foreligger en reell risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, men det er ikke et krav om sannsynlighetsovervekt for at en skade vil inntre. NVE kan ikke se at nevnte forutsetning ligger til grunn i denne saken.

Økosystemtilnærming og samlet belastning § 10

Naturmangfoldloven § 10 fastsetter prinsippet om økosystemtilnærming og samlet belastning. Dette innebærer at man må ha kunnskap også om andre tiltak og påvirkninger på økosystemet slik at en kan identifisere den samlede belastningen, jf. også formuleringen i § 8 om ”effekten av påvirkninger”. I vurderingen av samlet belastning skal det både tas hensyn til allerede eksisterende inngrep og forventede framtidige inngrep.

Fylkesmannen peker blant annet på negative sumeffekter for fagtemaet biologisk mangfold i forbindelse med de mange planlagte småkraftprosjektene.

NVE deler Fylkesmannens vurdering og mener at den samlede belastningen for biologisk mangfold, er et tema som bør vurderes og eventuelt tillegges vekt i konsesjonsspørsmålet. Vi vurderer da den samlede belastningen for naturmangfoldet for det ene tiltaket, og den samlede belastningen på naturmangfoldet i Bjerkreimsvassdraget ved etablering av flere kraftverk. NVE mener den samlede belastningen blir stor, også sett opp i mot de øvrige omsøkte tiltakene, se også eget delkapittel om samlet belastning under.

Kostnader ved miljøforringelse, § 11, og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder, § 12

Naturmangfoldloven § 11 fastslår at tiltakshaver skal dekke kostnader ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som utbyggingen kan volde, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter. Ved en eventuell konsesjon vil det bli gitt et sett vilkår som ivaretar dette prinsippet.

Det følger av naturmangfoldloven § 12 at det skal brukes driftsmetoder og teknikk som unngår eller begrenser skader på naturmangfoldet, som ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og framtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater. Dette er forhold som ivaretas gjennom en godkjenning av detaljplan og oppfølging av anlegget i en byggeperiode, dersom det gis konsesjon.

Forvaltningsmål for naturtyper og økosystemer § 4

Målet inneholder både et kvantitativt og kvalitativt element ved at antallet naturtyper og økosystemer skal opprettholdes og at de skal ivareta artsmangfold, prosesser og produktivitet så langt det anses rimelig.

Nedre deler av tiltaksområdet innehar naturtypen rik edelløvskog (verdi B-viktig).

NVEs vurdering er at truete og/eller sårbare vegetasjonstyper eller områder som er kartlagt som utvalgte naturtyper med verdi viktig (B) eller svært viktig (A) bør vektlegges sterkere enn trivielle vegetasjonstyper og naturtyper. Naturtypens eksistens eller kvalitet er ikke direkte truet av tiltaket, men ved en ev. konsesjon vil det stilles krav om at det tas hensyn til denne i anleggsfasen.

Forvaltningsmål for arter § 5

Forvaltningsmålet for arter tilsier at det er et mål at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt, og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Artenes økologiske funksjonsområder skal også ivaretas så langt det er nødvendig for å nå målet.

Det er registrert godt egnede reirplasser for fossefall i tiltaksområdet. Det er også egnede gyteområder for ørret i elva. Dette er tatt med i vår vurdering over under omtale av dette.

Landskap, kulturminner, friluftsliv og INON

I Supplering av verneplan for vassdrag (St. prp. nr. 75 (2003-2004)) ble det lagt vekt på Bjerkreimsvassdragets meget store verdier knyttet til blant annet landskap, kulturminner og friluftsliv.

Mjøvatn og Ørdsalsvatnet fryser normalt til i kalde perioder vinterstid. Tiltaket kan gjøre isen ved inntaket og kraftverksutløp usikkert. Stavanger turistforening er skeptiske til at regulerte vann blir usikre om vinteren.

Tiltaket vil føre til en reduksjon av inngrepsfritt område sone 2 på 1 km².

Det er fra før registrert en steinalderboplass innenfor tiltaksområdet. Rogaland fylkeskommune foretok derfor en befaring hvor det ble påvist en kullgrop fra steinalderen. Omsøkt vei og kraftstasjon er planlagt lagt så de ikke kommer i konflikt med kulturminnene.

Rørgatetraseen består av mye ur og stein og det er derfor planlagt å legge rør i dagen langs hele traseen. Det går en gammel ferdselsveg langs planlagt rørgatetrase. Denne er planlagt planert for å kunne benytte lettere terrengkjøretøy av typen ATV/firehjuls motorsykkel.

Fra kraftstasjonen vil kraftledningen gå i luftstrekk i samme trasé som rørgaten opp til inntaket. Derfra vil det anlegges jordkabel frem til tilknytningspunkt ved Berland Gård. Lengde på jordkabel og luftstrekk er til sammen 2,6 km.

Veien er i følge NJFF Rogaland synlig i dalføret fra Ørsdalen og opp gjennom Skåredalen, og er således en del av landskapsrommet. Veien blir beskrevet i "Ferdelsveier gjennom Bjerkreim i 1820-årene" (Tengesdal, 2010). Her står det at den er en del av en den eldste veien en veit om gjennom Bjerkreim, og at den skal være fra vikingtiden. I Skåredalen brukes veien i dag som tursti.

Høringspartene som har uttalt seg om landskap, kulturminner og friluftsliv setter disse tre i sammenheng. Norges Jeger- og Fiskeforbund Rogaland er skeptiske til inngrepet og mener det vil bli skjemmende i forhold til det uberørte landskapet og virke ødeleggende i forhold til den gamle ferdselsvegen. Stavanger turistforening mener naturinngrepene er for store i forhold til kraftutbytte: *"Den planlagte utbyggingen vil medføre bortfall av drøye 1 km² inngrepsfritt område, ny vei ned mot Ørsdalsvatnet gjennom rik edelløvsog sammen med en betydelig reduksjon i vannføringen"*. Fylkesmannen fremhever blant annet åpen rørgate og luftlinje som betydelige tekniske inngrep.

NVE mener at friluftsopplevelsen er avhengig av landskapet, og at både ferdselsvegen og edelløvsog er en del av dette. Det omsøkte tiltaket vil påvirke verdier i området direkte som følge av planering av veien, og indirekte ved at åpen rørgate og luftlinje vil endre landskapsrommet. Et inngrep slik som beskrevet i søknaden vil derfor etter NVEs vurdering være et stort teknisk inngrep i et område som innehar store landskapsmessige-, kultur- og friluftsverdier.

Samfunnsmessige virkninger

Berland kraft as er et 100 % lokalt eiet selskap, og overskuddet fra bedriften vil bli beskattet lokalt. I anleggsfasen vil det være en betydelig aktivitet forbundet med montering av rørtrasé, graving av kabelgrøft, bygging av inntaksdam og kraftstasjon med mer. Dette er tjenester som ofte kjøpes i lokalmiljøet, med de positive virkninger dette medfører. Driften av kraftverket vil ikke kreve heltidsstillinger, men vil bidra til å sikre bosetting og utvikling på Berland. Tiltaket vil bidra til nasjonal kraftoppdekking.

Bjerkreim Bondelag og Bjerkreim Elveeiarglag DA er positive til at en konsesjon gis, og peker på de positive virkningene for lokalsamfunnet, gårdsbruk og næringslivet.

NVE har merket seg dette. Det vil være ulempene vurdert foran som må veies opp mot de fordeler som her er omtalt.

Samlet belastning

Naturmangfoldloven § 10 fastsetter prinsippet om økosystemtilnærming og samlet belastning. Dette innebærer at man må ha kunnskap også om andre tiltak og påvirkninger på økosystemet slik at en kan identifisere den samlede belastningen, jf. også formuleringen i § 8 om "effekten av påvirkninger". I vurderingen av samlet belastning skal det både tas hensyn til allerede eksisterende inngrep og

forventede framtidige inngrep. NVE vil også vurdere om summen omsøkte og utbygde vannkraftverk kan ha negative virkninger for andre fagtema enn det som omfattes av naturmangfoldloven. Sentrale tema vil være landskap, friluftsliv og verneverdier.

Ifølge Rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag bør inngrep som enkeltvis eller i sum medfører endringer av en viss betydning i selve vannstrengen unngås i vassdrag med (eksisterende) moderate inngrep i selve vannstrengen, hvor nærområdene består av utmark, skogbruksområder og jordbruksområder med spredt bebyggelse. I vassdragsbelter som er lite berørt av moderne menneskelig aktivitet, og som derfor har stor opplevelsesverdi og vitenskapelig verdi, bør alle former for omdisponering av arealer i vassdragsbeltet unngås, og vannkvalitet må søkes opprettholdt. Ifølge retningslinjene bør *”prosjekter som ligger innen samme nedbørfelt/område/kommune og som kan forventes å føre til uheldige sumvirkninger”*, sendes på felles høring. NVE sendte derfor konsesjonsøknadene for følgende kraftverk på en felles høring: Ørsdal-, Tengesdal-, Fossvatn-, Mjåvatn-, Malmei- og Vaule kraftverk.

Flere av høringspartene har uttalt seg om den samlede belastningen i Bjerkreimsvassdraget. Fylkesmannen uttaler at sumvirkninger vil inntreffe på de fleste fagområder, og at mange små inngrep/kraftverk over tid kan få utilsiktede negative konsekvenser som er i strid med verneformålet. Fylkesmannen ber videre om at det legges vekt på sumeffekter ved alle konsesjons- eller fritakssaker i verna vassdrag og peker spesielt på sumeffekter for fagtemaet biologisk mangfold. Naturvernforbundet i Rogaland og Stavanger Turistforening uttaler at selv om et enkelt tiltak kan ha små effekter, kan de samlede konsekvensene bli betydelige. Norges Jeger- og Fiskerforbund Rogaland uttaler at det er *”viktig å se saker i sammenheng slik at vassdragene og naturområdene ikke blir nedbygd ”bit for bit”*. ” Søker har ikke kommentert dette temaet i deres kommentar til høringsuttalelsene.

Bjerkreimsvassdraget er ikke uberørt av vassdragsinngrep. Vassdraget har mindre kraftutbygginger: Stølskraft, Nedrebø, Skjæveland, Gjødrem & Holmen og Maudal er alle konsesjonsfrie kraftverk. I tillegg ble det gitt konsesjon til Vikeså kraftverk i 2001 og Ørsdal kraftverk i 2010. Søknad om bygging av Hegelstad kraftverk ble avslått i 2007 på bakgrunn av bl.a. omsøkt regulering i verna vassdrag. I tillegg til konsesjonssøknadene som nå behandles samlet ligger det to søknader til behandling hos NVE (Ødegaard og Kvednabekken). Store deler av vassdraget er allikevel relativt uberørt av vassdragsinngrep og ligger mer enn 1 km fra tyngre tekniske inngrep.

I den helhetlige vurderingen av konsesjonssøknadene legger vi spesielt vekt på den samlede belastningen på verneverdiene i vassdraget. Tre av de omsøkte tiltakene (Ørsdal, Tengesdal og Fossvatn) er opprusting av eksisterende kraftverk. Disse har ikke konsesjon fra før, og har heller ikke tidligere fått konsesjonsfritak etter vassdragslovgivningen. NVE anser det som positivt å få disse inn under en konsesjonsordning. Av de tre ble det fattet vedtak om konsesjon til Ørsdal kraftverk i 2010. Etter NVEs vurdering vil blant annet etablering av minstevannføring og opprusting av kraftverkene føre til at det samlet sett blir bedre prosjekt enn tidligere, samtidig som en får bedre utnyttelse av en vannstreng som allerede er berørt av kraftutbygging. Prosjektene er justert slik at verdiene i vassdraget blir bevart best mulig. Vi mener derfor at å gi konsesjon til disse opprustingsprosjektene (inkludert Ørsdal) ikke vil bidra til å forverre den samlede belastningen i Bjerkreimsvassdraget, jf. vannressursloven § 35, post 6. I merknadene til denne står det at *”ved opprusting av kraftverk kan det således tenkes at kriteriet i nr 6 vil være oppfylt fordi det i en ny konsesjon kan settes strengere vilkår f eks om driften av kraftverket og om opprydding i landskapet”* (Ot.prp. nr. 39 (1998-99)). De tre søknadene om opprusting står således i en særstilling i vurderingen av de seks konsesjonssøknadene.

De tre søknadene om nyetableringer har alle som hovedalternativ søkt om prosjekter som etter NVEs mening både samlet og hver for seg vil være store tekniske inngrep i verna vassdrag bl.a. overføring og/eller regulering. I OEDs klageavgjørelse om avslag til Hegelstad kraftverk i Bjerkreimsvassdraget ble det lagt vekt på at overføring og regulering ikke er akseptabelt ved nyetableringer i verna vassdrag. I søknadene om Malmei kraftverk og Vaule kraftverk er det imidlertid presentert alternative utbyggingsløsninger der tiltaket i stor grad kan aksepteres. Etter NVEs syn er disse prosjektene svært kostbare. Søkerne har ikke i søknaden eller tilleggsopplysninger sagt at disse prosjektene ikke vil realiseres. Den bedriftsøkonomiske lønnsomheten er ikke en del av NVEs vurdering, og det blir derfor opp til søkerne å vurdere om prosjektene skal realiseres der det blir gitt konsesjon. NVE mener at når det gjelder søknaden om bygging av Mjåvatn kraftverk blir flere av de spesifikt omtalte verneverdiene berørt. Det er heller ikke fremmet alternative utbyggingsløsninger.

NVE har merket seg at Bjerkreimsvassdraget har fått en særstilling når det gjelder etablering av kraftverk i vernede vassdrag ved at det er tillatt installert effekt opp til 3 MW. NVE anser derfor at etablering av mindre kraftverk i små sidegreiner til hovedvassdraget kan aksepteres så lenge det ikke går på bekostning av de mer spesifikt omtalte verneverdiene. Sett bort fra den bedriftsøkonomiske siden av disse prosjektene mener NVE derfor at det kan forsvares å gi konsesjon også til nye kraftverk i denne omgang.

I Ot. prp. nr 39 (1998-1999) fremgår det av merknadene til § 25 at minstekravet for å gi konsesjon er at fordelene ved tiltaket overstiger de samlede skader og ulemper av tiltaket for allmenne og private interesser, både i vassdraget og i nedbørfeltet. Videre står det at selv om minstekravet er oppfylt, og tiltaket alene ikke har store skadevirkninger, kan det begrunne et avslag at sumvirkningen av mange slike tiltak som kan forventes i fremtiden, til sammen vil ha det.

Selv om det gis konsesjon til prosjekter som er redusert i forhold til hovedalternativene, vil det fortsatt representere inngrep i et vassdrag som bl.a. er vernet på grunn av helheten i vassdraget. NVE mener at det hele tiden må foretas en løpende vurdering av når summen av disse inngrepene blir for mange. Alle nye søknader som tas inn til behandling vil derfor bli vurdert opp mot de konsesjoner som allerede er gitt og den samlede belastningen et hvert nytt kraftverk representerer.

NVE har, samtidig med vedtak i denne saken om bygging av Mjåvatn kraftverk, gitt konsesjon til Vaule, Tengesdal, Fossvatn og Malmei kraftverk. Samtlige prosjekter er redusert i forhold til hovedalternativ.

Dersom Mjåvatn kraftverk gis konsesjon, vil samtlige av de seks som er sendt på felles høring kraftverkene (inkludert Ørsdal i 2010), få konsesjon. Dette er i utgangspunktet mye i et verna vassdrag. Det at tre av kraftverkene er opprustingsprosjekt veier tungt i vurderingen, og er delvis årsak til at det blir gitt så mange konsesjoner i denne omgang. Videre vil vi understreke at de konsesjoner som er gitt er til kraftig reduserte prosjekt i forhold til omsøkt, både med tanke på det tekniske inngrepets art, og uttak av vann. Vi mener derfor at den samlede belastningen av å gi alle kraftverkene konsesjon kan gå ut over verneverdiene i vassdraget. Vi viser til vår konklusjon lenger bak når det gjelder vedtak i denne saken om Mjåvatn kraftverk.

Oppsummering

I helhetsvurderingen legger NVE vekt på at det omsøkte prosjektet vil innebære et inngrep i et vernet vassdrag som er kategorisert som et viktig type- og delvis referansevassdrag og i tillegg med meget store verdier knyttet til biologisk og geologisk mangfold, landskapsbilde, friluftsliv og kulturminner.

NVE mener fordelene er knyttet til produksjon og lokal verdiskapning som igjen kan bidra til å opprettholde lokal bosetting og aktivitet. En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 1,26 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er vanlig for minikraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. I 2010 klarerte NVE om lag 0,9 TWh ny energi fra småkraftverk. De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. NVE mener at så lenge disse interessene ikke er av svært stor verdi eller dersom de kan avbøtes i tilstrekkelig grad gjennom vilkår, så kan det gis konsesjon til tiltaket. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

Det omsøkte prosjektet vil imidlertid innebære et inngrep i et verna vassdrag som innehar viktige verdier knyttet til biologisk og geologisk mangfold, landskapsbilde, friluftsliv og kulturmiljø.

I Ot.prp. nr. 39 (1998-1999) fremgår det av merknadene til § 35 at det normalt ikke tillates nye damanlegg i et vernet vassdrag. Dette bekreftes videre i Olje- og energidepartementets merknader i klageavgjørelse av 13.06.2008 til søknad om bygging av Hegelstad kraftverk i Bjerkreimsvassdraget. Regulering av et større vann som Mjåvatn med 2 m vil føre til synlige reguleringssoner, noe som vil gi området en landskapsmessig redusert verdi. Dette vil være i strid med vassdragsvernet.

Området der rørgaten er planlagt vil gå i ur og vanskelig terreng og kan derfor ikke graves ned. Det går en gammel stølsvei langs rørgata som skal brukes til anleggstransport. Denne har både kultur- og friluftsverdier knyttet til seg. Stølsveien er en del av en gammel ferdselsvei og brukes i dag som tursti ned til Ørdsalsvatn. I nedre deler av tiltaksområdet går rørgata gjennom rik edelløvskog med potensiale for rødlistearter. Etter NVEs syn vil tiltaket også uten regulering påvirke verneverdiene i et område som innehar flere av de kvalitetene som er beskrevet i vernegrunnlaget i Supplering av verneplan for vassdrag (St. prp. nr. 75 (2003-2004)).

Sett opp mot de øvrige omsøkte prosjektene er Mjåvatn kraftverk betydelig mer konfliktfylt. NVE mener det er viktig å ta vare på slike områder der kulturmiljø, friluftsliv og biologisk mangfold henger så tydelig sammen med landskapet som helhet. Omsøkt prosjekt bryter med denne helheten.

NVEs konklusjon

I vernede vassdrag kan nye anlegg bare tillates hvis hensynet til verneverdiene i vassdraget ikke taler imot. Vassdragets verneverdier er bl.a. knyttet til vassdragets status som type- og delvis referansevassdrag, samt til meget store verdier knyttet til biologisk og geologisk mangfold, landskapsbilde, friluftsliv og kulturminner. Regulering og rørgate i dagen vil forringe flere av disse verdiene. Tillatelse til bygging av Mjåvatn kraftverk kan ikke gis, jf. vannressursloven § 35 første ledd, post 5 og 8.

Øvrige merknader fra høringspartene gjelder dersom det hadde blitt gitt konsesjon. Disse kommenteres derfor ikke nærmere.